

Влада – Радам!

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 229 (1979) ♦ Субота, 28 листопада 1998 року ♦ Ціна договірна

Цього тижня

Відбулося підсумкове засідання *робочої групи з підготовки Конституції Криму.*

Делегація ВР України *взяла участь у засіданні комісії з питань моніторингу ПАРЄ у Гаазі.*

Комітет ВР *з питань аграрної політики та земельних відносин провів виїзне засідання на Дніпропетровщині.*

Далеке близьке

Суспільство

11

Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко зустрівся з прем'єр-міністром Словенії Янезом Дрновшеком

ОРІЄНТУЄМОСЯ НА ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

Обговорюючи під час зустрічі перспективи двостороннього співробітництва, Олександр Ткаченко запропонував інтенсивніший обмін парламентськими делегаціями, створення чіткої законодавчої бази, спеціальних урядових і парламентських груп, які мають швидко розв'язувати нагальні проблеми.

На думку прем'єр-міністра Словенії, така форма співробітництва була б найсприятливішою. «Нам треба більше сфокусуватися на двосторонній співпраці, а не дивитися на ЄС та інші країни Заходу, — сказав Янез Дрновшек.— Хоча, звичайно, ми хотіли б бачити Україну у європейських структурах. Європа не може бути розділеною».

У номер

Черкащани мають пропозиції

У п'ятницю Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко перебував у робочій поїздці по Черкаській області. У Лисянському районі він зустрівся з керівниками сільськогосподарських підприємств, наукових установ, директорами цукрових заводів. Під час зустрічі обговорювалася Національна програма відродження економіки України, висловлювалися пропозиції до документа. На нараді з керівниками Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко виклав своє бачення шляхів відродження економіки України.

Розповідь про зустрічі голови парламенту на Черкащині читайте в наступному номері.

«І пісня зріє у мені»

Культура

8

Лист на першу сторінку

Краса не рятує місто

Славутич привертає увагу міжнародної громадськості не лише своїми фестивалями. Наші гості бачать й інший бік медалі, який не красить гостинне місто. Йдеться про селище Лісне, де в бараках ось уже понад десять років живуть 400 сімей. Без елементарних умов. Місцеве керівництво не в змозі розв'язати цю проблему, потрібні допомога держави, зарубіжні інвестиції в розвиток інфраструктури. Це конче необхідно з огляду масових скорочень на ЧАЕС, які неминучі в перспективі. Слід пам'ятати, що третина мешканців Славутича — діти. То яке в них майбутнє?

Вадим ГЛАДЧУК.

Сім'я Козюбенків з Чернігова вирішила подарувати закарпатцям власний будинок у селі Червоному Коропського району. Анатолій Іванович Козюбенко —колишній фронтовик, брав участь у визволенні Закарпаття. Йому боляче, що діти, жінки, літні люди в одну мить залишилися без нічого. Сільська хата, яка дісталася Козюбенкам у спадок, покрита залізом. Поряд є погріб, літня кухня, півгектара землі, сад.

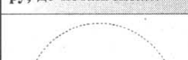
(Закінчення теми на 2-й стор.).

"Тріпочуть під вітром короткі обривки життя..."

Вперед, до котангенса!

— Чув, наша економіка вийшла на траєкторію стійкого зростання!..

— А по-моєму, ця траєкторія дорівнює косинусу падіння від семимильних кроків тіньової економіки вгору, до котангенса!..

Дошка пошани

4

ПЕРЕДПЛАТА-99

Тільки факт

У вчорашньому випуску ранкової програми української служби «Радіо Свобода» було передано репортаж, в якому кореспондент радіостанції зробив опитування на вулицях Києва стосовно передплати. Перший же з опитуваних сказав, що віддає перевагу «Голосові України». «У цій газеті я отримую вичерпну офіційну інформацію. Солідна і правдива газета», — пояснив невідомий друг нашого видання...

«Голос України» — газета теофіпольців!

Так традиційно в нас склалося, що улюблене видання керівника стає передплатним і для його колег по службі. У Теофіполі Хмельницької області «Голос України» — настільна газета голови районної ради Василя Шуляка та глави райдержадміністрації Володимира Пожалюка. Взаєморозуміння, співпраця і вміння знаходити вихід із складних ситуацій двох гілок влади позначилися й на інформаційному просторі — в районі вже передплатили майже 3,5 тисячі примірників нашої газети!

Колектив «Голосу України» щиро вдячний керівникам району, сільськогосподарських та промислових підприємств за практичну, не трибунну, підтримку преси. А ми у відповідь кажемо: хто нас читатиме, до того й прийдемо з добром і підтримкою!

55 років тому *розпочалася Тегеранська конференція голів урядів СРСР, США, Великобританії, яка прийняла Декларацію про спільні дії у війні проти Німеччини та повоєнне співробітництво*

1415 року *утворилася Московська митрополія, що перейшла з підпорядкування Київського патріарха до Константинопольського. Початок існування двох церков на терені колишньої Русі*

1890 року *народилася письменниця З. Тулуб*

118 років тому *народився поет О. Блок*

28. 11.

Пільгова передплата «ГУ» на рік — 18 гривень (інд. 40224)

У номер

✔ Київ

Талант, помножений на працю

Академіку Борисові Патону — 80!

Як повідомляє парламентська прес-служба, ранком 27 листопада, до початку робочого дня, Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко побував в Інституті електрозварювання імені Євгена Патона. Він зустрівся тут із президентом Національної академії наук України, директором інституту Борисом Патоном, якому виповнилося 80 років. У колі рідних і близьких, друзів і соратників видатного вченого та організатора науки відбулася щира й тепла розмова.

О. Ткаченко сердечно привітав Бориса Євгеновича з ювілеєм, побажав йому світлої долі, довгих років життя, творчих звершень у науковому пошуку, енергії та віри в майбутнє нашої Вітчизни — України. Від Верховної Ради гість вручив ювілярові пам'ятний дарунок і вітальний адрес.

У ньому, зокрема, йдеться:

«Талант, помножений на самовіддану працю, підніс Вас на вершину світового визнання. Майже півстоліття... колектив учених України визнає Вас своїм лідером... Історія науки небагато знає прикладів, коли син так натхненно і результативно продовжує справу свого батька — видатного вченого Євгена Оскаровича Патона... Ми впевнені, що кожний Ваш день — це день народження добрих справ в ім'я людини. І хай таких днів буде ще багато...»

Указ Президента України

Про нагородження відзнакою Президента України «Герой України»

*За самовіддане служіння науці, визначні досягнення в галузі зварювання та спеціальної електрометалургії, що сприяли визнанню й утвердженню авторитету вітчизняної науки в світі, **постановляю:***

Нагородити відзнакою Президента України «Герой України» з врученням ордена Держави ПАТОНА Бориса Євгеновича — президента Національної академії наук України, академіка НАН України, м. Київ.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
26 листопада 1998 року.
№ 1317/98.

Символ нової України

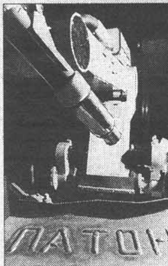
Зрозуміло, що писати про ювіляра, слава якого, без перебільшення, — всесвітня, легко.

Скажемо про інше.

Борис Патон — продовження справи, яку започаткували в кінці XIX століття Микола Бенардос (народився на Херсонщині, навчався в Київському університеті) та Микола Слав'янов (народився на Воронежчині в етнографічно українському районі), яку розвивав батько ювіляра Євген Патон і яка має велике майбутнє, оскільки пов'язана з космічним будівництвом, а отже, вселюдською проблемою виживання на планеті Земля.

І оця справді грандіозна масштабність постаті Бориса Патона гармонійно узгоджується з його, як колись казали, простим і доступним для спілкування характером. Ось живий приклад для багатьох наших «великих» сучасників. Може, тому він свій у будь-якому товаристві — чи то зібрання видатних учених, чи коло київських митців (Борис Патон довгі роки дружив з Павлом Тичиною), чи випадкових зустрічних на вулиці.

Ювіляр — символ нової України.

Президент не при справах на бюджетній кухні?

Президент України Леонід Кучма повернув до Верховної Ради зі своїми зауваженнями ухвалений парламентом Закон про внесення змін до статті 33 Закону України «Про бюджетну систему».

Л. Кучма звертає увагу депутатів на те, що законом фактично ліквідується можливість Президента припиняти або зменшувати фінансування окремих бюджетних витрат.

На думку глави держави, відсутність такого механізму цілком позбавляє його можливості виправити ситуацію, що склалася з виконанням держбюджету, і впливати на бюджетний процес у разі загрози економічній безпеці держави.

Приймаючи зміни, парламент керувався тим, що дана норма не суперечить статті 85 Конституції, згідно з якою затвердження держбюджету належить до виняткових повноважень Верховної Ради, і статті 106, яка не передбачає повноважень Президента вносити зміни і доповнення до держбюджету.

Зі своїми пропозиціями повернув Президент і ухвалений Верховною Радою Закон «Про порядок визначення дати виконання зобов'язань щодо продажу товарів (робіт, послуг) під час нарахування податку на додану вартість». Ним дозволялося визначати дату виникнення податкових зобов'язань під час нарахування ПДВ за вибором платника податку (або в момент оплати, або в момент відпуску товарів).

Як повідомляє прес-служба Президента, глава держави, зокрема, наголошує, що застосування пропонованого порядку визначення дати виникнення податкових зобов'язань фактично повертає до практики, що була до 1 жовтня 1998 року. А це, відзначає Л. Кучма, дозволяло суб'єктам підприємницької діяльності ухилятися від сплати ПДВ, що, у свою чергу, призводило до недофінансування захищених статей держбюджету.

Виходячи з цього, Президент пропонує народним депутатам скасувати закон, оскільки він може призвести до втрати значної частини бюджетних надходжень.

Закарпаття: зона стихійного лиха

Тріпочуть під вітром короткі обривки життя

У дорозі — шість КамАЗів

У громадській приймальні Народно-демократичної партії по вул. Володимирській, 69 у Києві обладнано приймальний пункт допомоги постраждалим від повені в Закарпатті.

Від приймального пункту з теплим одягом і взуттям для постраждалих уже відправлено 6 восьмитонних КамАЗів. Громадські активісти ретельно перебирають пожертвування і залишають тільки добротні речі.

Доставлянням на місця і розподілом гуманітарної допомоги в Ужгороді займаються обласна організація НДП та місцеві осередки.

Крім одягу та взуття, звідси закарпатцям уже відправлено 10 тонн борошна, супові концентрати, на 3 тис. грн. куплено цукру, круп, сірників.

Допомога від «Громади»

У кожному обласному центрі обладнано пункт збирання допомоги постраждалим від повені партією «Громада». Допомога від «Громади» вже надійшла з Хмельницької, Черкаської, Сумської, Івано-Франківської областей. Щедру пожертву — рибних консервів на 10 тис. грн., — виділили херсонці, а чернігівці на 1,7 тис. грн. купили теплих пальт.

Рух роздасть пожертви

33 тонни теплих речей принесли до секретаріату Народного руху України (бульвар Тараса Шевченка, 37/122) кияни, котрі відгукнулися на заклик Руху про допомогу. Дитячий, жіночий і чоловічий одяг та взуття співробітники апарату Руху запакували у вісімсот прозорих мішків по сорок кілограмів кожен і вантажівками відправили до Закарпаття. Кияни можуть бути певні, що їхня допомога потрапить до рук постраждалих. Це гарантує Закарпатська крайова організація Руху, яка отримає і роздасть людям пожертви киян.

Відпочиватимуть у «Форосі»

Велику допомогу постраждалому від стихійного лиха населенню Закарпаття організовує Соціалістична партія України. Обком СПУ Одеської області, зокрема, для надання допомоги постраждалим перерахував на рахунок Ужгородської міської організації СПУ гроші, а Республіканський комітет СПУ Автономної Республіки Крим організовує оздоровлення закарпатських дітей на базі санаторію «Форос».

Благодійний концерт

Соціал-демократична партія України (об'єднана) стала одним з організаторів благодійного концерту в палаці «Україна», у якому візьмуть участь зірки української естради — Софія Ротару, Павло Зібров, Таїсія Повалій, Ірина Білик, Іво Бобул, Віталій Білоножко та багато інших відомих виконавців і колективів.

Там, мабуть, і прозвучать задушевні рядки поезії Ліни Костенко, винесені в заголовок, там кожен відчує: чужого горя не буває.

Зібрані кошти від благодійного концерту також надійдуть до фонду допомоги закарпатцям.

* * *

Щодня Луганщина продовжує відправляти гуманітарну допомогу Закарпаттю, що потерпає від стихії. За останній час відвантажено понад 600 тонн вугілля, будівельних матеріалів на 60 тисяч гривень, продуктів харчування на 30 тисяч. Свій одноденний заробіток у фонд допомоги потерпілим від повені перерахували працівники Новоайдарської районної держадміністрації та Луганської митниці. Всього луганчани перерахували вже більш як 25 тисяч гривень. Збирання гуманітарної допомоги від населення області триває. Для її відправки залізничники вирішили сформувати спеціальний ешелон.

* * *

Допомагає Закарпаттю і Хмельниччина.

Колектив обласної податкової адміністрації, яку очолює Володимир Король, перерахував одноденний заробіток для допомоги потерпілим.

Ініціативу обласної установи підтримали у районних інспекціях.

Оперативно відгукнулися на біду працівники об'єднання «Хмельницькліс», селяни Городоцького, Новоушицького, Теофіпольського районів. Люди зносили борошно, цукор, сало, олію, консервацію. Не залишалися осторонь і селянські спілки, переробні та промислові підприємства.

* * *

Відбулося засідання Закарпатської облради. На ній, зокрема, йшлося про встановлення жорсткого контролю за розподілом гуманітарної допомоги. Бо є випадки, коли її доставляють невчасно й розподіляють несправедливо. Оскільки повінь завдала шкоди й навчальним закладам, шкілярів треба забезпечити учнівським приладдям, безкоштовними обідами, відновити роботу груп продовженого дня.

Встановити причини, подати реальну допомогу

Зі звернення народних депутатів України, членів фракції КПУ з приводу стихійного лиха в Закарпатті

Депутати рішуче вимагають від уряду вжиття ефективних заходів для надання потерпілим реальної відчутної допомоги, передусім розгорнути будівництво і ремонт житла, виплатити заборгованість із зарплати, пенсій, субсидій, забезпечити працевлаштування і життєдіяльність людей, охорону їхнього здоров'я, функціонування виробництва.

При затвердженні державного бюджету України на 1999 рік передбачити окремим рядком достатнє фінансування ліквідації наслідків стихії на Закарпатті і встановити дійовий контроль за цільовим використанням цих коштів, утворити компетентну комісію для з'ясування причин частих повеней у цьому регіоні та шляхів їх запобігання у майбутньому».

Народні депутати України
Іван Мигович, Пилип Буждиган, Олександр Голуб, Олег Грачов, Станіслав Гуренко, Віталій Луценко, Валентин Матвєєв, Станіслав Пхиденко, Володимир Симонов.

Джерело техногенних катастроф — незбалансована економіка

ПИТАННЯ нейтралізації погроз, зумовлених погіршенням екологічної і техногенної обстановки в Україні, обговорювали на засіданні Ради національної безпеки та оборони, що відбувалося під головуванням Президента України Леоніда Кучми.

Як повідомляє прес-служба глави держави, на засіданні, зокрема, відзначалося, що джерелом зародження техногенних катастроф є незбалансована структура економіки України, в якій переважають низькотехнологічні та ресурсоємні виробництва. Україна, займаючи 3% території колишнього Радянського Союзу, забезпечувала 23% його валового продукту. Цього досягали завдяки надмірній концентрації промисловості, виснажливої експлуатації природних і людських ресурсів. Сьогодні ситуація ускладнюється подальшим занепадом промислових об'єктів та інженерних споруд, зазначили учасники засідання. Значно зросли показники викидів забруднюючих речовин і відходів. А технології переробки та вторинного використання всіх видів відходів впроваджують низькими темпами.

РНБО також розглянула причинно-наслідкові зв'язки екологічного лиха в Закарпатті, проаналізувала діяльність відповідних державних структур для захисту населення регіону.

Секретаріат Спілки журналістів України висловлює глибоке співчуття голові ревізійної комісії СЖУ, заступнику генерального директора ДІНАУ Вікторові Федоровичу ЧАМАРІ у зв'язку з тяжкою втратою — смертю батька

Федора Івановича.

У біді виявляється добрість

У Києві... — великі маневри

Жоден з вихідних у столиці не обходиться без з'їзду чи інших партійних посиденьок

Регіон: політичний спектр

***ПАРТІЙНІ** з'їзди, прес-конференції, скандали довкола соціологічних опитувань свідчать, що в аналітичних центрах розробляються не тільки моделі передвиборних кампаній, а й принципи взаємодії зі своїми союзниками і нейтралізації політичних опонентів. Особливо помітно активізувалися штаби двох кандидатів —Леоніда Кучми і Олександра Мороза.*

Не залишаються осторонь і політичні партії: деякі з них провели свої з'їзди, на яких проаналізовано результати парламентських виборів, окреслено коло завдань на поточний період.

Однак сьогодні головну увагу прикуто, хоч як дивно, до соціологів.

1. Інструмент скандалу

Це пояснюється кількома причинами. Соціологія — насамперед інструмент, який не тільки визначає рейтинг чи популярність державних діячів або політиків. Насамперед ці дослідження дають змогу виявити глибину настроїв, тенденцію уподобань електорату, а отже, відповідно, формувати модель виборчої поведінки і штабу, і кандидата.

Зрозуміло, що і соціологи, трапляється, помиляються. Промовистий приклад — президентські вибори 1994 року. Майже всі дослідження, принаймні оприлюднені, свідчили про незаперечну перевагу тодішнього глави держави і гарантували Леонідові Кравчуку перемогу у другому турі. Однак, як ми добре знаємо, перемогу здобув інший Леонід. Кучма.

Отож, напевне, політикам, які прагнуть найвищих посад, не варто зосереджувати увагу на рейтингах, які періодично з'являються у засобах масової інформації. Тим більше — боляче на них реагувати. Адже історія свідчить, що безнадійних ситуацій не буває. Скажімо, у лютому 1996 року популярність Бориса Єльцина становила 3 відсотки. Однак, вивчивши за допомогою соціологів електоральні настрої, використавши сучасні політичні технології і засоби масової інформації, команда Президента Росії зуміла перетворити за півроку 3 відсотки популярності свого патрона на перемогу у другому турі президентських виборів у Російській Федерації.

Проте, як свідчать останні події в Україні, владні структури вважають соціологів мало не головними дійовими особами. Інформація і фото в одному з видань під заголовком «Леонід Кучма не повинен бути наступним Президентом, вважають 79 відсотків українців» спричинили появу заяви двох керівників соціологічних установ у агентстві «Інтерфакс-Україна». Звичайно, колеги, можливо, дещо переборщили із заголовком, але з пісні слів не викинеш, особливо, якщо такий результат є насправді.

Але розповсюджена заява свідчить про те, що владні структури сьогодні розглядають соціологію не як інструмент досліджень, а скоріше — пропаганди. Не можна не звернути увагу на блискавичну реакцію двох шановних соціологів, які спробували відхреститися від публікації. Вона переконливо доводить, що лояльність до влади — потрібна передовсім, а все решта — від лукавого. А ще — про відсутність в Україні справжньої, а не показної демократії. Окрім того, стає зрозуміло: будь-що, в тому числі соціологічні дослідження, можуть стати інструментом скандалу. Адже сьогодні лише 6,3 відсотка опитаних виборців готові голосувати за Леоніда Кучму на майбутніх президентських виборах, а понад 22 відсотки — за лівого кандидата. Однак дзеркало, а саме ним і є соціологія, у цьому не винне. Провина лежить насамперед на тих, хто приймає і хто втілює у життя прийняті рішення.

2. «Не промахнись, Асунто!»

Зрозуміло, чим ближче до виборів, тим більше активізуються політичні партії. Жодного вихідного у столиці не обходиться чи то без з'їзду, чи то без засідання лідерів цих партій.

Невдахи політсезону-98 разом із заміною керівництва прагнуть устигнути висловити свою лояльність майбутнім претендентам на участь у президентській гонці. Так, новообраний лідер Української республіканської партії Олександр Шандрюк устиг засвідчити свою повагу до кандидатури Євгена Марчука. А ліберали, похапцем і дещо утаємничено скликавши позачерговий п'ятий з'їзд, усунули від влади у партії колишнього донецького губернатора Володимира Щербаня і засвідчили прихильність до Леоніда Кучми, якого вони знову бачать Президентом України.

Власне, на це можна було і очікувати, бо влада нині реструктуризує партійні лави, щоб утвердити кілька потужних центрів підтримки Леоніда Кучми на президентських виборах наступного року. Вперше ця тенденція проявилася на літньому з'їзді Демократичної партії. Володимиру Яворівському з допомогою довірених осіб одного з позаштатних радників глави держави вдалося утримати лідерство в ДемПУ всупереч намаганням внутріпартійної опозиції потіснити його з посади голови партії. «Голос України» уже писав про це. Щоправда, тоді ще не були відомі задумки створити на базі ДемПУ Об'єднану демократичну партію, яка і згуртувала б лояльних до Леоніда Кучми невдах парламентського сезону.

Нині переговори ведуться одразу в кількох напрямах. Зокрема, активну участь у них беруть Християнсько-демократична, Республіканська християнська, деякі інші партії.

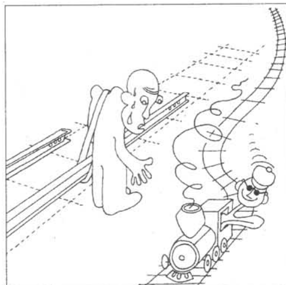
Тим часом партії, що подолали чотиривідсотковий бар'єр, заграючи з Банковою, прагнуть маневрувати, боячись «промахнутися» щодо підтримки тої чи тої кандидатури претендента на найвищу посаду в державі. Скажімо, об'єднані соціал-демократи знайшли для себе дуже вигідну нішу: немає закону про вибори Президента, а отже, немає і предмета для дискусії, бо невідомо, як відбуватиметься процедура висунення кандидатів.

А от народні демократи, маючи у своїх лавах Прем'єр-міністра, переживають нині не кращі часи, прагнучи зберегти поле для маневру. Першим тривожним дзвінком для них став вихід із парламентської фракції групи «газовиків». Коли і це не змусило двічі народних виявити підтримку Леонідові Кучмі як майбутньому кандидатові, перед з'їздом і власне на з'їзді відбувся «наїзд» на Анатолія Матвієнка. Точніше, декотрі делегати захотіли, щоб той передав посаду голови партії Прем'єр-міністрові Валерію Пустовойтенку. Отож, схоже, відтепер НДП ще не раз пісочитиметь і у владних коридорах, і у пропрезидентських засобах масової інформації.

Подібним способом маневрує і Народний рух. З одного боку, партія боїться втратити тісний контакт з Леонідом Кучмою і намагається зберегти з ним «приятельські» відносини. А з другого боку, прагне зберегти політичну цнотливість. Саме тому рухівці водночас то не приймають пропозицій працювати в нинішньому уряді, то пропонують своїх соратників на посади міністрів і висувають претендентів на найвищу посаду в державі. Але таких, які не змогли б перебігти дорогу у президентській гонці нинішньому главі держави. Адже, як стало відомо з достовірних джерел, на Банковій не радітимуть будь-якому кандидату від Руху, бо долю першого туру може вирішити навіть не відсоток голосів виборців, а його десята частка. Отож там радять лідерові НРУ взагалі своїх людей не висувати.

3. Їх тільки троє. Поки що

Більш чи менш зрозуміла картина в таборі лівих. У них є свій лідер, що претендує бути кандидатом № 1 від лівого блоку. Це — Олександр Мороз, якого добре знають не тільки в політичних колах, а й серед виборців. Окрім того, він

зумів заручитися підтримкою «Громади». Власне, лівим можна було б нікого більше й не шукати. Але доля зіграла з ними злий жарт.

Спершу влада розіграла «карту» Наталії Вітренко, яка сформувала партію прогресивних соціалістів і повела наступ не тільки на рубежі Олександра Мороза, а й комуністів. Своєю безкомпромісною боротьбою, і не так з владою, як зі своїми соратниками, Наталія Вітренко почала набирати бали саме в очах електорату, який протестує і на який і можуть розраховувати ліві. Це дало їй третє місце у замірах соціологів прогнозних результатів майбутніх виборів. Вона вже дихає у потилицю і Олександрові Морозу, і Петрові Симоненку, відстаючи від першого на 0,3, а від лідера комуністів — на 0,5 відсотка опитуваних.

Трагедія лівих, хоч як дивно, — у високому результаті на парламентських виборах. Чверть голосів виборців, отриманих комуністами на березневих виборах, змушує КПУ висунути і свого кандидата на посаду Президента — інакше електорат не зрозуміє, за що доведеться розплачуватися згодом. Що, до речі, засвідчив і недавній пленум ЦК КПУ, на який надійшло чимало листів з проханням висунути кандидатом на найвищу посаду в державі Петра Симоненка. Оливи в огонь підлила і заява лідера кримських комуністів Леоніда Грача про те, що він не виключає можливості балотуватися на найвищу посаду в державі.

Отож на 22 відсотки виборців, які висловили готовність проголосувати за лівого кандидата, нині претендують щонайменше три представники лівих сил. Але ймовірно, що з'явиться і четвертий, який на час виборів матиме харизму, подібну до тої, яку має Олександр Мороз.

4. Влада прагне контролювати регіони

Великі маневри відбуваються і у владних коридорах. І на Банковій, і на Грушевського, де розміщується Кабінет міністрів. Сьогодні можна говорити про те, що оточення Леоніда Кучми створило щонайменше три штаби. Один з них, за повідомленнями преси, як і 1994 року, очолює Валерій Пустовойтенко. На думку одного з лідерів комуністів — Георгія Крючкова, іншим штабом стала нещодавно створена координаційна рада з питань внутрішньої політики на чолі з Олександром Волковим.

Окрім того, перестановки у президентській адміністрації, яку нещодавно очолив Микола Білоблоцький, свідчать про те, що й вона має стати потужним штабом кандидата Леоніда Кучми. Хоча, звичайно, їй відводиться специфічна роль — контролювати регіональні і місцеві адміністрації, щоб ті навіть не могли й подумати про підтримку інших кандидатів, як це сталося 1994 року, коли саме позиція регіоналів і дала змогу перемогти нинішньому Президенту.

* * *

Зрозуміло, калейдоскоп подій з наближенням дати виборів змінюватиме кольори й відтінки на політичному небосхилі. Уже сьогодні можна прогнозувати ряд скандалів, подібних до «скандалу навколо соціологів». Головна битва — попереду, а поки що у штабах розробляють плани маневрів для відвернення уваги.

Володимир КОРОЛЮК.

! У номер

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про встановлення Дня пам'яті жертв голодомору

На підтримку ініціативи громадських організацій, Міністерства культури і мистецтв України та Державного комітету України у справах релігій постановляю: установити в Україні День пам'яті жертв голодомору, який відзначати щорічно у четверту суботу листопада.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
26 листопада 1998 року.
№ 1310/98

✓ Київ

Банки — вугільникам

Кабінет міністрів України доручив Міністерству фінансів залучити низку уповноважених комерційних банків до надання цільових кредитів підприємствам вугільної промисловості на купівлю обладнання для оснащення лав на загальну суму 100 млн. грн.

Як зазначено в постанові уряду від 25 листопада (№ 1865), таке рішення прийнято «з метою забезпечення безперервної поставки вугілля споживачам у зимовий період 1998/99 років, створення необхідного фронту очисних вибоїв». Кредити надаватимуть під гарантії Мінфіну.

Крім того, міністерствам фінансів і вугільної промисловості доручено розробити механізм виконання гарантійних зобов'язань із погашення в першому півріччі наступного року названих кредитів і відсотків за їх використання за рахунок коштів держбюджету, передбачених для Мінвуглепрому, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

✓ Харків

Діагностує диво-камера

У Харкові відбулася презентація першої в Україні та СНД серійної емісійної томографічної гамма-камери —унікального сучасного медичного діагностичного приладу. Проект з випуску серії вітчизняних гамма-камер ініційовано головою Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Володимиром Семиноженком. А реалізовано його зусиллями харківського науково-технологічного концерну «Інститут монокристалів» та ВО «Оризон» (Сміла Черкаської області).

Цей прилад дає можливість, зокрема, встановити точний діагноз роботи мозку, визначити стан серцево-судинної системи, дослідити легені, різноманітні ушкодження суглобів, пухлини.

✓ Київ

Зимовий «Каштан» ще кращий, ніж весняний

В оновлених торговельних залах фірмового магазину Київського акціонерного товариства «Каштан» цими днями велелюдно. Придбати обнову або подарунок до різдвяних свят, Нового року хочуть усі. І швейники не розчарували. До традиційних чоловічих сорочок, блузок додалися штани, сукні, спідниці, сарафани, жакети наймодніших фасонів. Та головне — товар значно якісніший за привізний ринковий ширвжиток. Кольорова і цінова гами вельми привабливі. Передплатники «Голосу України» зможуть це оцінити ліпше за будь-кого, бо «Каштан» став спонсором нашої лотереї.

Начальник експериментального цеху Галина Галковська демонструє останні моделі.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Щоб система була стійкою, її треба дуже часто трясти

Козакові, який міг крізь сльози сміятись

...160 років

Класика тижня

Класик української літератури, драматург, історик, фольклорист, гуманіст, всебічно обдарований майстер, велет рідного слова, великий козак... Напевно, усього й не перелічиш — так багато сказано про Івана Нечуя-Левицького, 160-річчя з дня народження якого відзначають цими днями шанувальники творчості письменника. Саме з цієї нагоди в Кобзарській світлиці столичного «Українського дому» відбувся літературний вечір.

Як зазначив у слові голова Українського фонду культури Борис Олійник, у своїх творах Нечуй найточніше і найопукліше передав визначальні риси українського національного характеру. А яскраві барви його мови, що так легко викликають то сміх, то сльози, — чим не диво. На жаль, творити Левицькому судилося за умов повної заборони рідної мови. Й чи не тому вона народжувалася напрочуд розкішна, мелодійна, запашна, часом з перцем, чиста, дзвінка, одухотворена, як ні в кого? Твори, виткані такою мовою, припали до душі не одному поколінню.

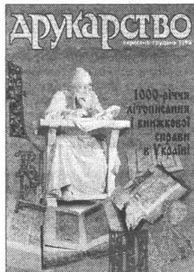
Майстра несправедливо забули на старості літ, натомість нині його знають і пам'ятають усі. Яскраве підтвердження цього —традиційне присудження літературно-мистецьких премій імені Івана Нечуя-Левицького. Цього року лауреатів більше, адже на честь 160-річчя видатного майстра слова Український фонд культури та «Український дім» вирішили вручити позачергові премії. Їхніми володарями стали відомий поет-гумористм Павло Глазовий, народний артист України Григорій Гаркуша та тонкий лірик, автор поетичних творів про історію України Леонід Горлач.

Тетяна МІШИНА.

«Друкарство» рік замкнуло

Вийшов друком останній в цьому році номер журналу «Друкарство».

Видання тижня

Часопис присвячений 1000-річчю літописання та книжкової справи в Україні. Читач знайде тут статті про козацькі літописи, перший твір нової української літератури «Енеїду», українське видавництво «Вік», видавництва, що діяли на кооперативних засадах.

У номері видрукувано хронологію сходження нашого друкарства. Аналітичний огляд видавничої діяльності в Україні дає директор Книжкової палати України професор М. Сенченко.

Читач знайде у номері статті, присвячені видавництвам «Преса України», «Київська правда», об'єднанню «Поліграфкнига», маркетинговій політиці в ринкових умовах, проблемам малого підприємництва тощо.

«Якось поза графіком сталося нещастя»

У Київському державному зоопарку водночас загинули один як і три зубри.

Диверсія тижня

Ледь не відправився слідом за нещасними фаворит столичних любителів фауни, віднедавна щасливо одружений слоник Бой: відкачали.

Діорея, після якої рідкісні тварини відкинули копита, дала підставу замислитися про неякісну їжу. І вкотре всім світом «наїхати» на багатостраждального директора зоопарку Олексія Лепешкова, який впевнено казав про сплановане отруєння. (Анонімки, перевірки, наклепи і тому подібні мерзоти не полишають його «нескучний» заклад). Деякі доброзичливці поквапилися запідозрити керівника у параної: мовляв, скрізь йому маряться ампулки з ціанистим калієм.

Однак експерти довели наявність в їжі загиблих парнокопитних отрути. І відбили напади на чесних, жертовних подвижників, які за копійки тяжко працюють на київській зоониві.

Нічого дивного в тому, що хтось захотів насолити зоопаркові саме після гучного святкування його 90-річчя. Пам'ятаєте дитячий анекдот: «А я буду смердючкою, і все торжество вам зіпсую»...

Версії — версіями. Незважаючи на них, напрошується скорботне резюме: а великі та беззахисні тварини ні при чому. Ось тільки хто дав нам право вживати слово «тварина» як лайливе?..

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Суд тижня

Перший епізод кривавої історії

Чергове засідання судової колегії у Житомирському обласному суді, де слухається справа із звинувачення Анатолія Онопрієнка та Сергія Рогозіна в убивстві 52 осіб, відкладено до 30 листопада.

Цього дня плановано розглянути перший із тридцяти епізодів цієї кримінальної справи. На судове засідання викликано чотирьох потерпілих з Криму та свідків: один — з Криму, двоє — з Білорусі, четверо — з Дніпропетровська.

Минулі слухання було відзначено лише тим, що з кожним днем глядачів у залі ставало дедалі менше.

А. Онопрієнко та С. Рогозін погодилися давати суду показання. Перший свою вину у скоєних злочинах визнав цілком, проте, заперечує 69 статтю КК (бандитизм), яку йому ставить за провину слідство. С. Рогозін свою вину визнає частково, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Драматург, ти потрібен театру!

Фестиваль тижня

Саме в цьому — зблизити, об'єднати авторів п'єс і творців спектаклів, допомогти драматургам знайти шлях до сцени, провести своєрідний огляд того, що маємо у творчому театральному портфелі, — вбачають ідею І Всеукраїнського фестивалю сучасної української драматургії його організатори.

— Вона не давала нам спокою близько трьох років, аж поки не здійснилася, — зізнається художній керівник фестивалю заслужений артист України Ігор Равицький.

Дуже доречно саме до цієї події київське видавництво «Смолоскип» видало антологію молодої української драматургії під назвою «У чеканні театру», що її упорядкував маститий Ярослав Стельмах. Дещо з антології вже перенесено на сцену. І це символічно — для молодих драматургів, для театрів, для нас, глядачів.

Найбільшу палітру вистав представили на фестивальний огляд його господарі з Одеського українського музично-драматичного театру імені В. Василька: одразу шість спектаклів. Причому два з них — прем'єри попереднього сезону, решта — сезону нинішнього. «Люсі Краун» Ярослава Стельмаха і «Наплачемося разом...» Рудольфа Отколенка, «На краю підводного неба» Сергія Щученка і «Осінні квіти» Олександри Погребінської, «Секрет фірми» Андрія Шишкіна і «Той, хто відчиняє двері» Неди Нежданої. Різні — за стилем, майстерністю, світобаченням —автори, різні — за жанром, фабулою, тематикою — твори. Неоднозначне і їх сприйняття глядачами, журі фестивалю. Є речі, що вражають, є слабкіші. Та похвальне вже саме звернення колективу театру до отакого розмаїття сучасної української драматургії.

Свої самобутні вистави представили хмельницький театр «Кут», київський «Сузір'я», Севастопольський ім. А. Луначарського, Херсонський обласний драми і комедії, Одеський ТЮГ... Деякі колективи — зі Львова, Харкова, інших міст — до Одеси, на жаль, не доїхали. Причина досить прозаїчна — фінансова скрута.

Чи не найбільше розмов серед театрального бомонду викликали вистави Київського молодого театру. Молодого, та вже добре знаного і в столиці, й за її межами. Представив він два спектаклі: «Синій автомобіль» за п'єсою Ярослава Стельмаха та «Житіє простих» за Наталкою Ворожбит.

Завершився фестиваль велелюдним вечором дружби під назвою «Розлучаємося з усмішкою».

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Дошка пошани

Перелом в окремо взятому мізинці...

Будинок для божевільних. Палата «Бонапартів».

Сеня урочисто тримає піднятий вгору загіпсований мізинець...

Лікар з жахом:

— Сеню, що трапилося, що з рукою, з пальцем що?..

— Перелом!

— Який ще перелом, звідки?

— Ге, перелом до стабілізації в реальній економіці...

— Що ти верзеш?

— Я? — дивується Сеня. — Це наш президент діагноз такий поставив.

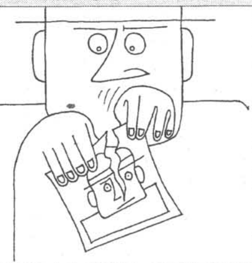
Між нами, однодумцями

Валерій Пустовойтенко, Прем'єр-міністр України

— Мої зустрічі з японськими бізнесменами і головою центробанку Нідерландів підтвердили: є програма — є інвестори, нема програми — нема інвесторів...

Від чергового:

— А ось інший теоретик дуже розвинутого соціалізму казав так: є людина — є проблема, нема людини —нема проблем. І, здається, наш уряд працює саме над цією програмою.

Хто останній?

Віктор Пинзеник, народний депутат України:

— Надто часто лунають заклики швидше надрукувати грошові знаки і роздати їх усім...

Від чергового:

— Припустимо, надрукували. Припустимо, почали роздавати... Невже, Вікторе Михайловичу, ви гадаєте, що обійдеться без черг?..

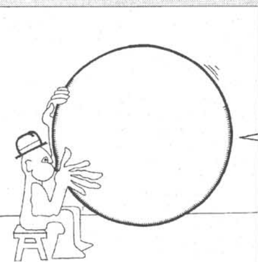
Газуйте, але дозуйте!

Анатолій Матвієнко, народний депутат, лідер НДП:

— Із НДП виходять «гази», а отже, організм «очищується»...

Від чергового:

— От-от, Анатолію Сергійовичу, у нас саме через це й трапляються запори!

Черговий по дошці Вілен КАЙДАШ.
Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Як помирав як

Сховище на ім'я «Таврика»

Експозиція тижня

ТУТ ДО КНИЖОК тягнуться, як до зірок. Серед десятків видатних і відомих спеціалізованих бібліотек півострова книгозбірня «Таврика» Кримського республіканського краєзнавчого музею — найстаріша в автономії й найунікальніша.

Ця колекція раритетів повністю відтворює історію Криму і кожного з народів, що жили тут у всі часи. «Таврика», незважаючи, що її фонди мають суто історичний і науковий характер, завжди відкрита для допитливого читача.

З самого початку й донині носить вона ім`я свого творця Олександра Християновича Стевена. З`явилася вона 125 років тому як книгозбірня при Таврійській земській управі. За ці роки стала справжнім музеєм у музеї. В унікальній експозиції зібрано і збережено понад 40 тисяч видань кримських і про Крим. Могло бути набагато більше. Перед останньою війною її реєстр перевищував півсотні тисяч томів. До захоплення Сімферополя фашистами найцінніші колекції запакували у більш як 40 ящиків і вивезли в Армавір. У вирі війни пропали безцінні атласи й альбоми, історичні й географічні карти, екземпляри найрідкісніших видань, манускрипти... А ще багаття з книжок палали у дворі бібліотеки аж до 1952 року. Так особливі комісії боролися з буржуазним націоналізмом народів Криму, чимало «зайвої» літератури було вивезено до Ленінграда. Але все-таки основну частину зібрання раритетів вдалося врятувати завдяки відданості працівників книгозбірні й сховищам.

На ювілейних урочистостях, які зібрали всю інтелектуальну еліту Криму, присутні милувалися вишуканими фоліантами, які дивують і розмірами, й ілюстраціями. Кожен з них має свою долю. «Царське полювання на Русі...» викупили в Ялті на товчку в 22-му голодному році за три фунти гороху. Навіть фрагментарний перелік рідкісних манускриптів вражає унікальністю. Величезне «П'ятикнижжя», написане древньоєврейською на пергаменті, датоване одинадцятим століттям, в дерев'яній оправі, обтягнутій шкірою і оббите бронзовими гвіздками, православна духовна література, починаючи з XVII століття, книжки епохи Гутенберга, видання голландських друкарів, невимовної краси колекції гравюр і літографій...

Віктор ХОМЕНКО.

Сімферополь.

Добра воля швейцарського народу

Допомога тижня

В Україні більш як 9 тисяч колишніх в'язнів концтаборів. У лютому цього року Український національний фонд «Взаєморозуміння і примирення» звернувся до Швейцарського фонду допомоги жертвам голокосту з проханням допомогти цим людям. Уже узгоджено, перевірено і затверджено індивідуальні документи на 1520 чоловік. Зі Швейцарії надійшли перші кошти, які буде вручено 750 колишнім в'язням у сумі 400 доларів США кожному.

Днями в Києві у філіалі «Промінвестбанку» відбулося перше вручення гуманітарної допомоги сімом киянам. Заступник голови правління українського фонду Степан Косяк підкреслив, що ця одноразова виплата - добра воля швейцарського народу. Її надають тільки тим, хто народився до 1921 року і пережив концентраційні табори і переслідування за політичними мотивами. Банк має розгалужену систему в усій Україні, що дасть змогу колишнім в'язням отримувати гроші за місцем проживання.

Одночасно, визнаючи страждання й примусово вивезених для рабської праці і співчуваючи їм, Швейцарський фонд, на жаль, не має можливостей допомогти цій категорії людей. Фонд не приймає індивідуальних звернень від громадян, а реагує лише на клопотання організацій, які захищають інтереси жертв фашизму.

Вікторія ЛИТВИН.

Декларації з крильцями, або Як Алісу кинули

Фейлетон тижня

ЯК УСІ НОРМАЛЬНІ люди цієї країни, Аліса була жінка трохи схиблена. Перш ніж слухати радіоточку, взувала черевички на високих «шпильках». Це мало підкреслювати урочистість моменту і майже патріархальну віру в силу публічного слова. Треба сказати, це перейшло до неї від прабабки-кокетки, яка причепурювалася перед тим, як увімкнути телевізора в надії, що рано чи пізно впаде в око теледиктору.

Утім, Алісою керували інші мотиви, бо, як усім нормальним людям цієї країни, їй не таланило ні в коханні, ні в грошах. Життя давно, що називається, списало її на берег внаслідок сімейної та економічної кризи. І коли звідкілясь уперше пролунало: «Я прийшов до вас з твердим переконанням», вона, незважаючи на те, що була всього-на-всього радіоточка, перехрестилася і полізла у скриню по черевички на «шпильках». Пригадується, тоді їй пообіцяли виплачувати заробітну плату без затримок. І справді —два місяці поспіль вона одержувала гроші вчасно. Мало того, з колгоспної каси крапнув якийсь торішній борг, а голова, розчулившись її успіхами на фермі, премірував Алісу путівкою на чорноморський курорт. То була незабутня відпустка від суворої дійсності. Але, на жаль, тільки відпустка. Опісля з'ясувалося, що вже не каса, а вона, Аліса, винна касі півтори тисячі гривень податку з доходу, який увібрав у себе не тільки її заробітну плату, а й вартість путівки на Чорне море. Аліса, як усі нормальні люди, твердо вирішила: вона купить своє щастя не за гривні, а за долари, і почала частіше прислухатися до радіоточки. І як тільки пролунало «Я прийшов до вас з твердим переконанням», стояла вже на «шпильках», у новій сукні, як іменинниця. Хоч вір хоч не вір, а почула те, на що, власне, й розраховувала. Радіоточка пообіцяла їй надрукувати стільки грошей, щоб вистачило на всіх. І це буде поміркованою, чи то пак зв'язаною, або цільовою емісією.

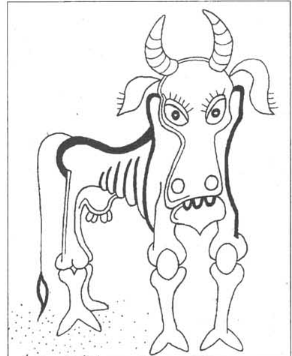
Аліса від радощів почала наспівувати про вузлик, який то розв'яжеться, то зав'яжеться, а теличці на ім'я Емісія навіть повісила у стійло транзистора, щоб та прислухалася до курсів валют і мала уявлення про надійність прокладок з крильцями. Відтоді увесь свій базарний виторг Аліса обмінювала в місті на долари, через що її почали дражнити міняйлом. Утім, хоч прізвисько прилипло, на долари Аліса не розжилася, бо гривня почала падати швидше за надої, а до всього біля валютного пункту Алісу... кинули. Інакше кажучи, замість доларів підсунули газетний папір. Того вечора Аліса посковзнулася, слухаючи транзистор Емісії, і зламала «шпильку». Сиділа у шевця в очікуванні відремонтованого черевика, і, як окріп, пекла думка, що ошукав її не валютний кидач, а занапастила її підступна радіоточка. З цією думкою до ранку не склепила очей, чекаючи на голос згори. Аж ось пролунало радісно щемливе «Я прийшов до вас з твердим переконанням»... і їй знову полегшало. Емісії ніякої не буде: сказали, натомість запроваджуються жорсткі обмеження на приріст грошової маси. Радіо запевнило її, що уряд відмовляється від штучного завищення гривні, а держава посилить контроль за всіма валютними операціями. Від самої думки, що сама держава заступилася за Алісу перед валютним аферистом, у Аліси щось приємно залоскотало в грудях. Коли репродуктор пообіцяв знизити податковий прес на виробника, вона заплескала в долоні. А почувши повідомлення, про те, що пріоритетного значення набуває підтримка сільгоспвиробника, щодуху побігла до корівника, бо дуже хотілося дізнатися, чи слухає транзистор Емісія.

... У корівнику було по-домашньому тепло. Як і всі нормальні вітчизняні телиці, Емісія крутила хвостом і зосереджено слухала транзистор. А він їй якраз пропонував: «Бєлого не одевать, облягающого не носить, не танцовать»...

Григір ЧОРНИЙ.

... У корівнику було по-домашньому тепло. Як і всі нормальні вітчизняні телиці, Емісія крутила хвостом і зосереджено слухала транзистор.

Мал. Володимира **ВАСЬКОВЦЕВА.**

Не прожити в світі цьому без любові

Концерт тижня

ТО, МАБУТЬ, уперше я потрапив на ювілейний концерт, коли, по суті, обійшлося без затяжних й одноманітних «освідчень у любові» і довгих пауз із виходами на сцену шанувальників таланту ювіляра. Від тих, з ким він ходив іще у дитсадок, до посланців з його малої батьківщини.

Нічого такого ми не побачили на творчому вечорі Олександра Злотника, який відбувся минулої неділі в палаці культури «Україна», хоча відомого композитора тепло вітали й Ілля Рєзнік, і Юрій Рибчинський, і Тарас Петриненко... А розчулений поет Степан Галябарда навіть заспівав. Звісно, пісню, присвячену своєму доброму приятелеві, з яким уже не перший рік плідно працює.

Але, повторюю, вітальних слів того мистецького вечора було навдивовиж мало. Навіть обійшлося без традиційних ведучих. Та, втім, найвиразніше завжди промовляла і промовляє мелодія, пісня. А почули ми того вечора пісні Маестро, написані у 70-80-х роках і зовсім недавно. Почули у виконанні таких популярних виконавців, як Оксана Білозір, Алла Кудлай, Таїсія Повалій, Світлана і Віталій Білоножки, Іво Бобул, Павло Зібров, Ян Табачник, і тих, які починають завойовувати вітчизняний пісенний олімп — Анжела Вербицька, Ольга Крюкова, Катя Бужинська, Евгенія Власова, Оксана Пекун... Пролунав у записі й голос незабутнього Назарія Яремчука, якого єднала із композитором тепла дружба протягом багатьох років. А тепер Олександр Злотник по-батьківськи опікується синами відомого співака — Дмитром і Назарієм, які дуетом виконали пісню «Вишиванка», допомагає їм твердо стати на ноги у мистецькому світі. Зокрема, продюсує Дмитра Яремчука. Як і югославського співака Філіппа Жмахера, володаря гран-прі «Слов'янського базару-95», якого ми також побачили на сцені того недільного вечора. Причому, співав Філіпп українською мовою.

Сердечним і приязним став творчий вечір Олександра Злотника. Деякі співаки, зокрема Валентина Степова, навіть мали змогу запросити іменинника на вальс. А буквально всі артисти, які брали участь у концерті, — пригубили з ювіляром бокал шампанського за барною стойкою, яка була збоку на сцені.

Олександр Злотник завжди усміхнений, сонячний, як і його музика.

«Складає музику любов», — таку символічну назву мав творчий вечір Олександра Злотника. Любов до батьків, до коханої жінки, до життя, до рідної землі. Любов до тих, задля кого, власне, щодня сідає композитор за рояль і працює — до шанувальників його творчості, які тепло вітали свого кумира.

Віддячуючи любов'ю за його пісні, які сподобалися нам.

Роман ВАТРИЧ.
Фото автора.

Зігріваючи дитячі серця

Благочинність тижня

НАЦІОНАЛЬНИЙ фонд соціального захисту матерів і дітей «Україна—дітям», створений рік тому за ініціативою Президента Леоніда Кучми, існує виключно на благочинні внески. Отже, основним завданням став пошук спонсорів та залучення коштів і матеріальних цінностей для підтримки знедолених дітей віком до 14 років. За словами генерального директора фонду Тамари Рябоконь, з часу його започаткування було зібрано внесків і матеріальних цінностей на суму понад 7 млн. грн. від більш як 200 спонсорів.

За цими цифрами — конкретна допомога: фінансування ремонту відділення Київської клінічної лікарні № 10, надання ліків, інвентарю та медичної апаратури обласним дитячим лікарням, пологовим будинкам столиці, будинкам дитини тощо. Лише гуманітарної допомоги потерпілим від стихійного лиха в Закарпатті було відправлено на 210 тис. грн.

І все це завдяки... чотирьом жінкам, які працюють у фонді.

На урочистому засіданні з нагоди річниці діяльності фонду за визначний внесок у справі захисту дитинства, за добре і чуйне серце Президент України Леонід Кучма нагородив Тамару Рябоконь орденом Княгині Ольги третього ступеня.

Юлія ПОТАПЕНКО.

«Царське полювання на Русі...» — за три фунти гороху

Шок чистоти: терапія маленьких бродяг

Самоврядування: діти міста

Класичне «Дядю, дай десять копійок!» поступово стає своєрідною візитівкою великих міст. Мільйонний Донецьк вважається серед малолітніх безпритульників «хлібним» місцем. Кажуть, за день тут можна заробити до 50 гривень. Тому сюди в пошуках «хліба й видовищ» і з'їжджаються підлітки навіть із сусідніх областей та близького зарубіжжя. Хоча, звісно, вистачає і своїх...

Дорослі принади

Окупувавши вокзали, базари та людні перехрестя, безпритульні дарма часу не гають. Жебракують, миють іномарки, бігають з іншими дрібними дорученнями. І коли пощастить підробити, гроші витрачають із власним розумінням принад «дорослого життя». Меню замурзаного підлітка незмінне: курча-гриль, шоколад, цигарка, пиво або «кола» (нюхають клей та дегустують горілку вони не так відкрито). Романтика!

Однак останнім часом бездоглядні діти на вулицях Донецька ведуть себе не так упевнено. Принаймні після того, як у місті відкрили два притулки для неповнолітніх, «пастися» у всіх на очах стало не зовсім безпечно. Та й у під'їздах, підвалах чи на горищах від рейдових бригад не завжди сховаєшся.

— Ще в 1996 році, — згадує заступник міського голови Донецька Валентин Лактіонов, — ми вирішили відкрити притулок для неповнолітніх. У Петровському районі міста відремонтували приміщення дитсадка, що закривався, створили належні умови, і заклад почав працювати. Більшість дітей із притулку повертали батькам, деяких відправляли у дитячі будинки та інтернати.

Та вже наступного року ситуація знову почала виходити з-під контролю: одного притулку, розрахованого на 50 дітей, з'ясувалося, замало. Тому з ініціативи міського голови Донецька Володимира Рибака віднайшли кошти для відкриття ще одного такого закладу — на 100 місць. Обидва дитячі притулки повністю перебувають на утриманні міського бюджету.

Депутатська комісія міськради недавно заслуховувала звіт про роботу притулків і констатувала, що із своїм призначенням вони впораються. Однак, імовірно, невдовзі доведеться шукати фінанси для ще одного притулку...

— Не таємниця, що нерідко самі батьки свідомо змушують своїх чад жебракувати, — каже Валентин Лактіонов. — Тому почастішали випадки позбавлення батьківських прав ось таких батьків. Зростає і кількість дітей, яких із дитячих притулків направляють в інтернати. Приміром, ще п'five років тому обидва міські інтернати були заповнені відсотків на 70. Нині вони переповнені.

Щоб запобігти бродяжництву, у місті вдалися ще до одного: кілька років тому міська влада відреставрувала оздоровчу базу одного з підприємств і обладнала там санаторний комплекс на 370 дітей. Відтепер ціле літо цей комплекс за містом до послуг сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки.

Та є ще одна категорія дітей, про яких не забувають «батьки міста». Це діти з уродженими фізичними та психічними вадами, від яких відмовилися батьки. У цьому році у Кіровському районі обласного центру за рахунок місцевого бюджету відкрили будинок для 60 таких дітей. Уже тепер він майже заповнений. Однак більш як 40 дітей ще перебувають у лікарнях. Закономірно постало питання, як розширити цей заклад. Відповідне рішення вже розглянула депутатська комісія міськради.

Малого не навчиш — великого не зможеш

Безпритульних дітей на вулицях міста помітно поменшало. Хоча, якщо добре знати місця...

— За один рейд, буває, затримуємо до 40 підлітків, —розповідає начальник служби у справах неповнолітніх Донецької міськради Любов Гудкова. — Якщо є потреба, влаштовуємо їх до лікарень. Решту відвозимо у притулки, де вони насамперед проходять відповідний медичний огляд.

За нехтування вихованням дітей горе-батьки переважно відбуваються умовним покаранням або штрафом, який вони не можуть сплатити. Не зовсім досконале і законодавство стосовно дітей, які потрапляють у притулок. Адже направити підлітка, скажімо, до спецшколи закритого типу може лише суд. А суд це робить лише тоді, коли підліток скоїть злочин. Хоча неповнолітнього можна ще перевиховати на ранній стадії. Що, зрештою, і намагаються робити у дитячих притулках.

— Чесно кажучи, я не люблю навіть самого слова «приют», — зізнається директор дитячого притулку у Пролетарському районі Донецька Любов Коваль. — Адже воно натякає на щось убоге і жалюгідне. Наш заклад ми звемо дитячим будинком.

З цим важко не погодитися. Чисте, тепле й затишне приміщення справляє враження. Як розповідає Любов Дмитрівна, потрапивши сюди з брудних підвалів та горищ, підлітки у перші дні переживають своєрідний «шок чистоти». А вже потім, коли змиється зовнішній бруд, починають відігріватися їхні душі. Під впливом постійної уваги співробітників підлітки розкриваються, як квіти: той гарно малює, той пише вірші, а той взагалі на всі руки майстер.

... До притулку привезли «новеньких». Розморені теплом, діти без особливого ентузіазму знайомилися з новими умовами. І, очікуючи обіду, тільки періодично запитували: «Котра година?» Згодом у них поступово з'явиться «апетит» і до інших принад життя: до книг, телевізора, дитячих ігор. До всього того, чого позбавлене їх бурлакування вулицями. Вони матимуть і нагоду вибирати спосіб подальшого життя. Інша річ, що не всі зроблять правильний вибір.

Павло КУЩ.

Донецьк.

За нехтування дітьми батьки відбуваються або умовним покаранням, або штрафом, який вони не в змозі заплатити

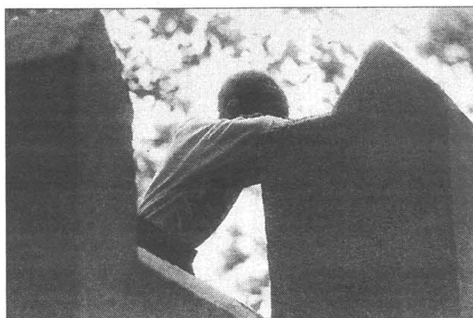

На знімку: дитячі проблеми однакові в усіх великих містах. Директор Луганського притулку М. Бареєв зустрічає «новеньких».

Фото ДІНАУ—Укрінформ.

Сон про маму та її коханців

«Забирайте Наташу, ми її не хочемо!» — сказала мати

Найяскравіший спогад у дванадцятилітнього Мишка, котрий не вмів ні читати, ні писати, — як п'ять разів хоронив маминих коханців. Як готував труну, обкладав її квіточками... А потім удома був смачний обід. Тричі хлопчина потрапляв до Сумського обласного притулку для неповнолітніх при управлінні у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, звідти — до лікарні, де йому встановили діагноз: хронічний алкоголізм.

Щомісяця крізь ці стіни проходить до 50 маленьких доль, скалічених цинізмом і байдужістю тих, хто дав їм життя. На цих вікнах немає решіток, на дверях — громіздких замків. «Утечуть!» — намагалася переконати міліція. А санепідемстанція наполягала зняти зі стін коридорів дитячі саморобки, плетіння. Однак цей дім, на переконання його хазяїв, повинен принаймні на місяць обігріти дітей домашнім теплом.

На місяць — суворо твердить буква закону, забороняючи затримуватися на цьому етапі долі.

— Хочеться ущипнути себе і немовби прокинутися: не може у дитини бути такої долі! — каже директор притулку Людмила Колдовська.

Вона — не наглядач чи жандарм у спідниці, як переказують діти у вуличних «страшилках». І, зрештою, не міліціонерка — адже до відкриття притулку понад 20 років працювала вихователем, потім — директором дитсадка, у стінах якого нині притулок.

Наташа, 10 років:

— Мама приїжджала сюди разів п'five. Їсти привозила. Вона спершу не погоджувалася, щоб я була тут, а тепер не знаю. Жили ми в Присталові, там у дяді Олега є будинок. І з бабусею в Лебедині. Але вона потім згоріла. Тата посадили в тюрму, я його з дитинства не бачила. Не хочу повертатися додому. Батьки не платять за школу.

Коля, 14 років:

— Я до брата їздив на Веретенівку (сумський інтернат. — **Авт.**) з Васею. Там саме свято було, нас не помітили. На кухні якась жінка погодувала... А потім їхали назад у Правдинку (також інтернат). Я там уже п'five років. На поїзд спізнилися і нас на вокзалі забрала міліція.

... За півтора року існування цього закладу тут побувало 450 дітей. У притулку і затишні кімнати, і пристойний одяг, і смачний обід, і телевізори, і ігротека, словом, достойна матеріальна база. Кожна дитина одержує медичну, психологічну, педагогічну й юридичну допомогу. Адже всі діти певною мірою психічно нездорові. Приміром, під час наших відвідин у притулку перебувала дівчинка, на очах якої батько вбив матір. Таня пригадує: прийшла додому, а мама сиділа, так, як завжди, коли вишивала. Лише кров'ю стекла від ножа...

Нинішнього року 118 дітей, котрі пройшли крізь ці стіни, відправили до інтернатів. На кожного тут заводять окрему справу, а це — нерідко десятки листів листування з родичами, управліннями освіти, службами у справах неповнолітніх. «До речі, досі на рівні Києва не було якоїсь наради, де нам би пояснили, як треба вести роботу, які документи оформляти, — каже Людмила Колдовська. — Мені дали лише закон: дитина повинна перебувати не більш як 30 днів, інакше буде подання прокурора. Хоча в облдержадміністрації завжди з розумінням відгукуються на наші потреби».

А скількох зусиль нерідко доводиться докладати працівникам притулку, аби розшукати «кінці» маленького безпритульного! Хоча вже рік, як за телефонні борги відключено «вісімку». На телеграми коштів не надають. До речі, працює в притулку 27 осіб. Ставки вихователів — 80—90 гривень.

Олег із Горлівки, 9 років. Міліція затримала на вокзалі в Тростянці.

— Куди ж ти їхав? — запитуємо.

— Нікуди.

— А додому хочеш повернутися?

— Ні. Мамка відправила мене в інтернат, коли ще працювала водієм тролейбуса. А тепер їй сказали, щоб розрахувалася. Вона живе з дядею Костею. А я хочу в п'ятий, а не в четвертий інтернат.

— Чому? Там краще?

— А він через дорогу додому. І мене мамка щодня забиратиме.

— А де краще — тут чи у мамки?

— Вдома.

Мати згадуваної Наталки таки з'явилася зі своїм коханцем і сказала вихователям: «Забирайте Наташу, ми її не хочемо». Як з'ясувалося, мати ніде не прописана. А для того, щоб віддати дитину до інтернату, необхідно зібрати 14 документів. Дівчинка хоче вчитися.

— Що ж робите з такими дітьми? — запитуємо в директора.

— Оббиваємо пороги, — каже Людмила Миколаївна. — Зв'язуємося з комісією у справах неповнолітніх, у суд направляють справу про позбавлення батьківських прав, а дитина поки що їде до інтернату.

P. S. У проблемі дитячої безпритульності завжди було дві сторони: моральна і соціальна. Вони тісно переплітаються. Вихователі пригадують: якось не втрималися й випалили в очі одній горе-матері: «Навіщо ж народжувала?» І почули у відповідь: «Знаете, я — знойная женщина. Как хочется, то горше, ниж болить...»
Натомість інша жінка у пологовому будинку написала заяву: «Відмовляюся від своєї другої дитини. Не було грошей на аборт, не маю грошей на її утримання».

Юліана ШЕВЧУК,
Владислав ЖМУРКОВ.

Суми.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Щаслива лотерея

У ній 12 років тому виграшний квиток витягнули селяни «Ниви», коли керівником господарства обрали Володимира Івановича Ключника.

Досвід

Цього свята, що проводиться в акціонерному товаристві селянських господарств (АТСГ) «Нива» пізньої осені, у райцентрі чекають цілий рік. Сходяться на нього майже всі мешканці Нового Буга. А це — чимало: 18 тисяч. З найближчих сіл приїздять, як усі кажуть, «до Ключника». І потім спогадів і розмов вистачає на рік. Особливо у щасливчиків та їхніх сусідів. Адже в «Ниві» не тільки промовами та доповідями відзначають День працівників сільського господарства. Обов'язково концерт дадуть, змагання всілякі на стадіоні організують. І поки мужички з двох кінців за канат тягнуть або гирями бавляться, їхні дружини в «розвідку» йдуть: що цього разу можна буде додому принести?

Ні, ви не зовсім правильно зрозуміли, в «Ниві» вже давно з ферм і полів нічого не тягнуть. Нема сенсу. Господарство зарплату видає справно, щомісяця. Хліб можна взяти в магазині за місцеву валюту — талони, які видають усім працюючим і пенсіонерам. А якщо харчі якісь на весілля чи ювілей потрібні, можна «виписати» в господарстві. Одне слово, не бідує «Нива» і людей на плаву тримає. Середньомісячна зарплата в господарстві — 108 гривень. На зароблену гривню восени, коли зібрано врожай, видають визначену правлінням господарства кількість зерна, кукурудзи, олії, цукру. Плюс за стаж роботи окрема плата йде, та ще в їдальні безкоштовно годують. У жнива навіть тричі на день...

Ні, красти в «Ниві» просто невигідно. Посадити не посадять, але як потім Ключнику в очі дивитися. Сорому не оберешся на весь район. А в «розвідку» ходити треба для того, щоб дізнатися, що цього разу Ключник на лотерею виставляє. Адже до свята, крім 20 гривень премії, кожний працюючий отримує два лотерейні квитки, а пенсіонери — по одному плюс десять гривень премії. Що можна виграти? Бичка, коня, телицю, порося, півня, взуття, посуд, олію, мішок цукру. Втім, лотерея безпрограшна. Якщо з великою живністю не пощастить, то домашнє господарство поповниться обов'язково тридцятьма яйцями. Це начебто утішний приз для невдах. А ще щастить тим, хто стоїть поруч з гостями з Миколаєва чи з Ключником під час лотереї. Останнього разу Іван Дмитрович Шульга, перший заступник голови обласної держадміністрації, свій виграш — порося — відразу віддав жінці, яка стояла поруч. І вгадав: її сім'я про такий подарунок і не мріяла. Тобто мріяла, але на лотереї «пролетіла», а тут... Взагалі, самі розумієте, скільки радості було. Отакі моменти згадуватимуть і обговорюватимуть у районі цілий рік.

Може, після першої такої лотереї комусь і не давало спокою запитання: «Що це, Ключнику живність та яйця дівати нема куди?», та тепер усі зрозуміли: такі позитивні емоції ні за які гроші не купиш. Та й не чужим Ключник «роздає» добро — своїм людям, які потім не те що поля — гори звернуть...

А таких моментів Володимир Іванович Ключник може пригадати безліч. Та чого далеко ходити. Цієї весни весь район добряче підтопило. В багатьох селах вода по кісточки, а то й вище стояла. Посіви, звісно, у багатьох пропали. Не обійшло лихо й «Ниву», але в скрутну хвилину механізатори виручили. Можна згадати й літні жнива, коли люди вдень і вночі збирали врожай, і цю осінь, коли лише за 8 днів у господарстві було засіяно 2040 гектарів. Ще й у сусідів узяли 500 гектарів в оренду, і тепер там ключниківські поля можна враз впізнати: гладенькі, зелененькі. Приємно дивитися. Дасть Бог, і вони вродять добре.

Іде розіграш виграшів

Адже «Ниві» ні суховій, ні зливи не заважають щороку збирати такі врожаї, що в області всі дивуються. Ось цього року середній врожай зернових в області 19 центнерів з гектара, а в «Ниві» — 32,6. Озимої пшениці взяли ще більше — по 34,5 центнера. А взяти соняшник: обласний урожай 8 центнерів з гектара, а в Ключника — 15,4. Я не повірив, перепитав двічі. З'ясувалося, зі слухом усе гаразд. І далі вже не дивувався тому, що в «Ниві» зібрали по 43,4 центнера кукурудзи, по 285 центнерів — буряків, що в зимові місяці тут надоюють по 3200 літрів молока.

Механізаторові Миколі Хлещуку на лотереї «підсунули» свиню.

Звичайно, — казали мої знайомі після розповідей про «Ниву», — за таких показників можна лотереї проводити безпрограшні.

І знову в цьому чулися деякі нотки звинувачення Ключника в марнотратності. Та не такий він зовсім. Знаєте, яка настільна книга у Володимира Івановича? Ніколи не здогадаєтеся. Касова. У нього та головного бухгалтера Володимира Артемовича Марамухи на обліку все. Навіть... опади. Причому за кілька років. Принаймні, воду, що падає з небес у цьому степовому районі, враховують особливо. Я вже не кажу про зерно, молоко, м'ясо, хліб. Володимир Іванович, розбуди його хтось уночі, може сказати, скільки за вчорашній день отримано яєць, борошна, випечено хліба, продано молока на ринку та молокозаводу, виготовлено макаронів. І не просто цифри назвати, а й рентабельність виробництва. Ось чому в «Ниві» є поле, де випробовують різні сорти пшениці. Найурожайніший — висівають. Ось чому й племінна робота в господарстві на найвищому рівні.

Якби так нагорі в нас рахували, то всі ми жили б не гірш, як у «Ниві». Собі на шкоду Ключник ніколи не торгує. Назвали йому ціну, він тут-таки за калькулятор: «Ні, так справа не піде. Шукатиму іншого покупця». Для багатьох господарств тепер і це проблема. Звикли все здавати в засіки, а далі хай буде, що буде. А нині час інший: не встигнеш оглянутися — посередники з кредиторами пустять з торбами. В багатьох господарствах області врожай на пні скуповують. А в «Ниві» його і на продаж вистачає, і на розрахунки зі своїми людьми. Ні, не бідують у «Ниві».

Хоча наша держава й таке потужне господарство може пустити під укіс. І податками нерозумними, і постійним порушенням паритету цін. Ось, скажімо, коштував кіловат електроенергії 7 копійок, а тепер уже 15. А ціни на сільгосппродукцію залишилися попередні. Крім того, електроенергію в селах за добу тричі вимикають. А це суцільні збитки. Для птиці — це взагалі смерть. Ключнику радять: «запускай дизелі, щоб свою електрику давали». А він знову за калькулятор. Цікаві підрахунки виходять. У «Ниві» — 10 дизелів. Кожний за годину споживає 65 літрів дизпалива. За день набігає 1950 гривень, за місяць — 58000. А за два місяці за електроенергію «Нива» заплатила 53000 гривень. Різницю відчули? До того ж, на кожний дизель треба поставити людину. Щоб обслуговувала. Це ж який вантаж на рентабельність кладуть! Чи думав хто-небудь в уряді або МінАПК про це? Якщо вже Ключник стогне від такого марнотратства, то що казати про інші господарства.

... Володимир Іванович почав збиратися до Миколаєва, куди їздить досить часто. На всі наради його запрошують, щоб думку вдалу підказав, таємницями успіху поділився. Та тільки повторити успіх «Ниви» об'єктивно важко. Ключник уже 12 років керує господарством. І піднімав «Ниву» вгору по східцях, не забуваючи годувати людей і підгодовувати землю. В його господарстві бур'ян не росте, як і немає ледачих. А інші впали й без підтримки держави піднятися не можуть. Кредитів немає, техніка стоїть, поля занедбано, люди збідніли, а про цикл відтворення й казати годі. Аби самим прогодуватися.

Ми прощаємося. І я ставлю провокаційне запитання: «А наступного року свято з лотереєю буде?». Думав, Ключник мене також підколе, а він відповів буденно: «Атож! Люди вже звикли». В тому, що господарство буде на плаву й наступного року, що на лотерею гроші в колгоспній касі знайдуться, він упевнений. Як і в людях, з якими працює. Правда, це обопільно...

Олександр БІЛИК.

Радомир Василевський: «Дітей треба знімати швидко»...

«Що там у нас за сценарієм?» — Радомир Василевський під час зйомок фільму «Трень-брень».
Фото Віталія АФАНАСОПУЛО.

ДІТЕЙ треба знімати швидко. Інакше вони «зав'януть», втомившись від нескінченних дублів, які для них всього-на-всього гра. Вони кажуть: ми вже в це грали, давайте пограємо в інше. Тому режисер-постановник Одеської кіностудії заслужений діяч мистецтв України Радомир Василевський завжди поспішає. Адже маленькі актори, на відміну від дорослих, ростуть і змінюються з кожним днем. І утримати цю субстанцію, яка постійно змінюється, — душу дитини, ой як непросто. Але Радомиру Борисовичу це вдається. Тому що м'який гумор мудреця і незалежна вдача художника пречудово поєднуються в ньому з хлоп'ячою щирістю та чистотою.

Напрочуд схожий на чеховського поміщика: ті самі манери, ті самі окуляри, та сама ледь журлива посмішка, він так і не навчився рекламувати власне ім'я та боротися за вигідне замовлення. Можливо, тому його хвацько обганяють на поворотах новоявлені генії від кіно, як це було з фільмом «Як коваль щастя шукав».

Після того, як режисер-початківець провалив зйомки цієї дитячої картини, Мінкульт згадав про Василевського.

Але «зшивати фільм» з кусочків кадрів, що залишилися від діяльності попередника, та ще за дефіциту часу — заняття не з легких. Із Переяслав-Хмельницького, де знімалися останні кадри картини, Василевський приїхав з дуже тяжким запаленням легень. Застудившися, він не міг дозволити собі піти зі знімального майданчика.

Слава Богу, сьогодні Радомир Борисович уже виписався з лікарні й одужує, оточений турботою люблячих домочадців: дружини Тетяни та дочки Олени. А ми, публікуючи це інтерв'ю, хочемо звернути увагу чиновників не так на жалюгідний стан вітчизняного дитячого кінематографа, як на роль особистості у ньому. Адже Василевський — останній із могікан, який залишився вірним дитячому кіно, що майже зникло з екранів.

Радомире Борисовичу, ви пам'ятаєте свій перший фільм?

— Аякже! Після нього нас з Петьою Тодоровським стали називати родоначальниками молдавського кіно...

— Молдавського?!

— Петя для мене як брат. Ми як сіли за одну парту в інституті, так і просиділи до кінця. Всі курсові та дипломні знімали разом. І перший молдавський художній фільм «Молдавські наспіви» довірили теж нам двом. Але в Молдавії в той час для зйомок нічого не було, тому фільм робили в Одесі, де в ті роки збиралися кінематографісти з усього Союзу. І, очевидно, чимось ми сподобалися Горському, раз він запросив нас знімати «Весну на Зарічній вулиці». Ми з Тодоровським прекрасно у цьому фільмі працювали. Розуміли один одного без слів. Навіть вміли брехати синхронно, не змовляючись.

А жили ми тоді в готелі «Красний». Якось я побачив у коридорі маленького собачку, пінчера. Кажу: «Ах ти мій хороший, йди до мене!». Покоївка заперечує: «Не чіпайте, це не ваш собака!». «Як це не мій? Мій! Спитайте у мого товариша, він у 24 номері живе». Ми підійшли до 24 номера, постукали. Петро виходить і каже: «Ой ти ж мій хороший, ти знайшовся!». Так собачка став нашим. Без нас він не міг бути ні хвилини: вив нестямним голосом і мочився на килим.

Потім нам треба було кудись від'їжджати і Фантанчика-Тюльпанчика (так ми його назвали) забрав постановник Петро Нудельман. А коли ми повернулися, він каже: «Собака геніальний, послухайте, як виконує репертуар Тамари Чабан». І він на флоярі, дудочці такій, починав грати «Ляну», найпопулярнішу пісню в той час. І цей пес вививав «Ляну» фантастично, краще, ніж співалаТамара Чабан: і-фо-фо-фофо... Потім цього собаку випросила Дурова.

— А як же ви опинилися в дитячому кіно?

— У принципі, багато режисерів пройшли через дитяче кіно. А я в ньому просто «застряв». Раніше Одеська кіностудія була молодіжною — і за віком творців, і за призначенням для глядача. Знімала шість художніх картин на рік, з них 3—4 адресувалося дітям та юнацтву. Була колись ідея зробити її «Укрдитфільмом», ніби на зло студії Горького, але не реалізувалася. Проте вся класика була екранізована у нас: і «Том Сойєр», і «Пригоди Гекльберрі Фінна», і «Робінзон Крузо».

— Багато ваших картин знято за сценарієм Радія Погодіна. У мене в дитинстві була улюблена книжка, синенька така, «Розповіді про добрих людей і гарну погоду»...

— Так, це його. А ще «Лазуровий півень мого дитинства», «Земля має форму ріпи», «Маків цвіт». Я просто щасливий, що мене звела з ним доля. Я все життя в картинах за його сценаріями намагався знайти кінематографічний еквівалент його майстерності. Ми з ним зняли дев'ять картин за його сценаріями, і ще чотири написаних лежить.

Це людина надзвичайної долі. У 16 років помирав у блокадному Ленінграді. І його випадково помітила у снігу жінка з двома дівчатками. Завезла додому на санчатах, виходила. У 18 років він утік на фронт, пройшов війну, мав багато орденів. А після війни його посадили. У тюрмі заробив туберкульоз очей. Практично втратив зір. Але працював роз'їзним кореспондентом радіо. І одна за одною пішли його дитячі книжки, п'єси. Потім його реабілітували, повернули ордени. Але туберкульоз залишився, і травма в душі залишилася. Проте він був великим оптимістом, навіть тоді, коли тяжко страждав від невиліковної хвороби...

— Де ви знаходили ваших чудових дітей-акторів?

— Ми давали оголошення в газети і на телебачення, і з усієї Одеси мами й бабусі приводили свіх чад. А ще я виїжджав в інші міста, де багато театрів і можна зайти акторів одразу і на дитячі, і на дорослі ролі. У мене була дитяча картотека до тисячі фотографій. Багато режисерів приїжджали її дивитися. Ось, скажімо, картина «Хвилі Чорного моря» Артура Войтецького цілком знята з моїми дітьми. Він був задоволений ними як акторами, але казав: вони в тебе такі правдолюби, різкі дітки.

Ну а знімали восени і треба було загнати їх у воду. І ось знімальна група стоїть на березі, в кожухах всі, закутані, а діти у плавочках. І ось хлопчик попробував пальчиком воду: холодна! Режисер: «Ну, гаразд, давай, іди, іди...». «Ви зла людина, дядя Артур. Василевський також злий, але він з нами ліз куди завгодно, а ви в кожусі стоїте», — і почав качати права.

Я не ганявся за дітьми, які вже знімалися в кіно. Лише одна дівчинка у мене була така, литовка Ліна Бракніте, яка в «Дубравці» знялася. Я просто під неї писав сценарій. Але вона раптом відмовилася від участі в цій картині. Після «Трьох товстунів», де вона ляльку грала, зненавиділа кіно.

А чому зненавиділа? Там, у «Трьох товстунах», було два режисери — Баталов і Шапіро. І вони дуже дивно працювали з нею. Баталов брав її під руку, відходив з нею вбік, у нього висіла на шнурочку бабочка, він у неї попіл струшував і щось їй шепотів, шепотів, вона йому кивала. Потім вона йшла в кадр і тут з'являвся другий режисер — Шапіро й починав нестямно кричати: «Пішла! Мотор! Заплющила очі! Зупинилася! Повернулася!».

Тобто ми навіть собачі так не диктували, а там дівчинка все схоплювала з півслова. І я зрозумів, що після цього, справді, можна було зненавидіти кіно.

Я послав свою асистентку: «Валю, ти тільки привези її, а решту я беру на себе». А там дивна сім'я: обожнювали меншу дочку, а до цієї ставилися з прохолодою: «Ну, гаразд, як вона захоче». Їм було все одно. Вони мене дуже образили. У нас була чудова прем'єра «Дубравки» в Вільнюсі, але батьки не прийшли на неї.

— Хто з ваших дітей став актором, чиє ім'я зараз на слуху?

— Ви знаєте, вони не всі стали акторами, і не всі прагнули, але я цілком спокійний — вони стали хорошими людьми. Адже є діти, які на картинах псуються, стають розв'язними, починають палити, попивати. З моїми дітьми все в порядку. На відміну від картин.

— А що з картинами?

— З ними можуть відбуватися найнеймовірніші речі. Наприклад, картину можуть просто вкрасти, як це сталося з «Рок-н-ролом для принцес». Її тихенько продав у Молдову колишній директор Одеської кіностудії Коваленко. Картину шкода. Картина хороша. Двосерійна музична казка на розкішну музику Тухманова. Тринадцять рокових пісень, букет акторів. А в Україні залишилася одна-єдина копія на УТ, причому не кращої якості.

Але картина, навіть якщо вона знята, не завжди проб'ється на екран. Прокатникам дешевше купити давно відпрацьовану продукцію на Заході, ніж оплатити вартість нового вітчизняного фільму.

— Однак у вашої останньої картини «Без нашийника» —блискуча доля. Перемога на Міжнародному фестивалі в Артеку в номінації «Найдобріший фільм», аншлаг у кінотеатрах України та СНД.

— Картина мені дуже тяжко дісталася. Я її почав ще в 1990 році в Москві на комерційній фірмі «Гранат». Провів величезну роботу, домовився з хорошими акторами: Женею Євстигнеєвим, Світланою Крючковою, але в перший знімальний день мене закрили.

Уже ми виїхали в експедицію, у Протвино, під Москвою, як примчала машина із цієї фірми: «Ой, Радику, не кажи: «Мотор!». Я питаю: «Що сталося?», — «Нам не вистачає грошей на еротичну картину, ми вирішили тебе зупинити, потім будеш знімати». Але в кіно потім не буває. Я з серцевим нападом поїхав додому. І три роки чекав, поки в них не закінчиться право на володіння цим сценарієм.

Через три роки я повернувся до цієї теми. Але вже з іншими акторами, іншою собакою і в іншій країні. Цього разу гроші дали Держкіно, Міністерство культури України. Але студія тихо, не сказавши ні слова директорові картини, режисеру зняла з нас частину грошей для погашення студійної картотеки, потім ще на щось. Зрештою фільм ми зняли за півціни. І якби не моя команда класних операторів, монтажерів, художників по костюмах, з якою я працюю довгі роки, якби ми хоч на хвилину зупинилися, ми його не зробили б.

— А як вам вдалося навчити собаку таким унікальним трюкам? І на велосипеді їздить, і через паркани високі стрибає, і розмовляє?

— Зазвичай у тварин-акторів є дублери. Ось у картині «Бетховен» знімалося вісім собак. Один був майстром зі стрибків, другий тягнув перевернуту людину зі стільцем, третій стрибав у басейн — у кожного було своє амплуа. Так склався багатогранний образ собаки. А наша Мотя — київський собака, дворняжка, як кажуть, найчистішої води — робила все сама. І в кінцевому підсумку вийшла дуже людяною, дуже гуманною і мудрою. Вона говорить про такі речі, про які дорослі рідть їх маленькими. Але хіба для того, щоб навчити дитину відрізняти добро від зла, треба чекати, поки вона виросте?..

Інтерв'ю взяла Лариса КРУПІНА.

«І пісня зріє у мені»

Леонід Федорук «Молюсь людині». Київ, видавництво «Логос», 1998

Нового нічого не скажу, ще раз зазначивши, що поети бувають різні. Та є серед них такі, котрі відзначаються особливою відданістю своєму талантові.

Ще слів немає, ще не чую звуків,
А вже у грудях занурує щось
І, наче крила, стрепенуться руки, І очі чайками зриваються зі щогл...

Леонід Федорук — один з них. І тому здивується читач, дізнавшись із вступного слова до збірки, що його творчість «не має горизонтів». Можливо, малося на увазі те, що поет не зупиняється на якійсь конкретній темі, а прагне осмислити всезагальність людського буття. Адже що без нас природа, небо, врешті, космос?

Молюсь Людині, котра, наче птах,
До волі проривається крізь пута,
Всім нам потрібна та всіма забута
У непроглядних буднях і святах.

Нова збірка віршів Леоніда Федорука — це своєрідне вибране. Та переважають у книжці все ж твори про нову Україну. Поет бачить її очима люблячого сина і вже це обумовлює його оптимістичне сприйняття сьогодення. Нічого не уникає авторський слух. Поет чує, як «десь біля Лаври їде тролейбус у свій доранковий маршрут», як летять у небі весняні журавлі, як «син вернувся на поріг колись полишеної хати»... Нарешті — «Я слухаю — парламент аж гуде... Я слухаю — які гучні дебати. Я слухаю! А у куточку мати щось штопає, очей не підведе».

Тож чому поезія Леоніда Федорука не має горизонтів, коли її предмет — життя у всіх його проявах?

Зрозуміло, що такий спосіб розв'язання одвічної проблеми лірика «Я і світ» диктує відповідні правила поведінки. Але ми вже зауважували, що автор збірки «Молюсь людині» — поет, який прагне не залишити без уваги жодну подію, що тривожить Людину. Хіба це не щастя — бути здатним опоетизовувати навіть буденне засідання українського парламенту?

Віталій ГАЙЧУРСЬКИЙ.

P. S. Творчий вечір поета відбудеться 29 листопада о 15-00 в Українському домі. Вхід вільний.

...Інакше вони «зав'януть»

«Без нашийника». Робочий момент зйомок

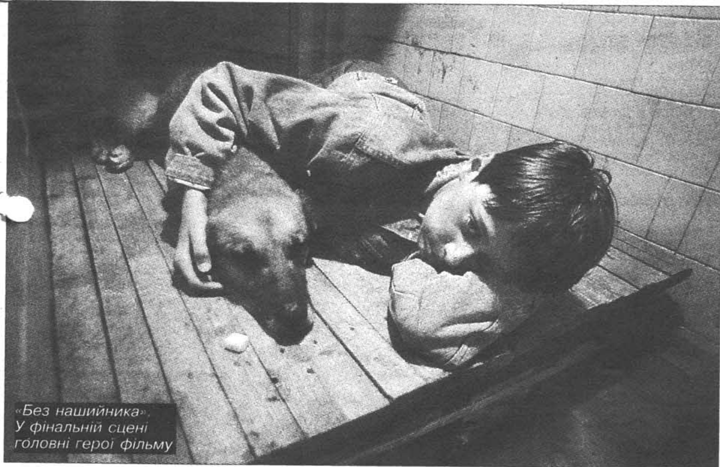

«Без нашийника»

Гайда до кіношки!?

Новий фільм режисера «Як коваль щастя шукав», знятий за сценарієм Анатолія Валевського, обіцяє з'явитися в прокаті до літа. Молодий коваль, звісно, знаходить щастя, пройшовши чимало випробувань, як і належить билинному героєві. Ця дитяча картина — єдина за останні 10 років, в основу якої покладено українську казку. Маленькі глядачі зможуть зустрітися в ній з улюбленим за фільмом «Без нашийника» собакою Мотею. Ну а дорослі дяді й тьо[illegible] зітхнувши, згадають дитинство, коли вони бігали дивитися «Дубравку» і «Увімкніть північне сяйво», «Оповідання про Кешку та його друзів» і «Квіти для Олі», «4:0 на користь Танюші» та «Що у Сеньки було», «Дайте нам чоловіків!» і «Трень-брень» та багато інших робіт режисера. Хочеться сподіватися, що колись дитячий кінематограф оживе, біля кас з'являться черги і знову стане актуальним улюблений заклик дітлахів: «Гайда до кіношки!».

На фото Віталія АФАНАСОПУЛО: кадри з кінофільмів Радомира Василевського.

«Без нашийника». У фінальній сцені головні герої фільму

«Рок-н-рол для принцес»

«Увімкніть північне сяйво»

«Трень-брень»

УВУ шукає свою нішу

Чи мова йде про існування університету?

ЧИ НЕ КОЖЕН вітчизняний журналіст, відвідавши Мюнхен, обов'язково напише про Український вільний університет (УВУ) — унікальний навчальний заклад на Заході.

Він заснований 1921 року українською еміграцією у Відні. Потім переїхав до Праги, а 1945 року оселився у Мюнхені. Студенти УВУ — наші співвітчизники, які мають вищу освіту. Серед них часто зустрічаються ті самі журналісти, ба навіть один редактор відомої київської газети. Викладають їм професори-українці з нашої держави, Німеччини, Канади, США.

Давні заслуги УВУ можна назвати неоціненними. Поки в Радянському Союзі фальсифікували українську історію, в університеті об'єктивно досліджували нашу минувшину, літературу, мову.

Але УВУ здобув визнання в Україні лише в часи її незалежності, відколи почався не найкращий період його діяльності. Тепер в нашій країні нема заборони на дослідження «націоналістичних» тем. Те, що вивчалося колись тільки в УВУ, нині внесено до програми будь-якого обласного вузу. Вітчизняні науковці розробляють українознавчі теми не гірше за професорів з діаспори. УВУ вже не має монополії на дослідження історії чи культури України.

Більш того, чимало професорів університету живуть на Заході, ситуацію в Україні знають не блискуче. А відвідуючи родичів у Львові, складно мати об'єктивну думку про державу в цілому.

Недарма тепер до УВУ запрошують викладачів з України. Але це породжує нову проблему: УВУ поступово почав перетворюватися на звичайний український вуз. Не зрозуміло, навіщо витрачати гроші діаспори на те, щоб львівський студент приїхав до Мюнхена на кілька тижнів слухати лекції свого львівського професора? Фактично УВУ породив таке явище, як «студентський туризм». Дістанеш стипендію — і кілька тижнів можеш оглядати Мюнхен.

Щодо якості лекцій — окрема розмова. Звичайно, в університеті є чимало відомих учених, які активно публікуються на Заході і знані в наукових колах. Але це далеко не всі. Як зазначив німецький студент українського походження Степан Миронюк, рівень викладання в закладі дуже різний.

Саме тому УВУ досі не дозволяють присуджувати наукові ступені німцям, оскільки рівень університету ніколи не оцінювала жодна німецька освітянська комісія. У ФРН мало фахівців, які знають українську мову, водночас в УВУ не послуговуються німецькою або англійською. Тому ніхто з німців ніколи не перевіряв рівень викладачів, їхніх наукових публікацій, робіт студентів, бібліотечних фондів.

У 1990-х роках університет почав більше відкриватися для німецьких фахівців, які працювали там і могли порівняти заклад з іншими вузами. Порівняння виходило не на користь УВУ. Чутки про те, що фінансований урядом ФРН український університет потребує серйозного реформування, дійшли до Бонна. У 1995 році ФРН почала наполягати на змінах у вузі.

Було кілька програм перебудови УВУ. Зокрема, пропонували зробити його дослідження сучаснішими, вивчати історію і сьогодення українсько-німецького партнерства. Була ідея створити Академію німецько-українських відносин. Крім того, потрібно було запровадити німецьку та англійську як мови викладання в університеті. Треба було ввести вікові обмеження для професорів, зменшити кількість керівних посад. Та найголовніше, університет мав вийти за межі тільки інтересів діаспори.

Але професори УВУ почали протестувати проти реформ. Вікові обмеження для викладачів не приймалися: раптом хтось образиться? Ідею Академії німецько-українських відносин також не підтримали. Привід відхилити її знайшовся. Річ у тім, що УВУ розміщений у будинку, який належить Фонду Святої Софії з Рима. Цей фонд надав безплатно приміщення за умови, що УВУ залишатиметься українським університетом.

Тепер можна сказати, що реформування в УВУ було з самого початку неможливе. Консерватизм старих професорів, який допоміг їм зберегти українську науку в часи тоталітаризму, нині став перепоною у розвитку закладу.

Крім того, УВУ не дуже активно контактував з офіційними установами Німеччини, якщо не брати до уваги «візити ввічливості». Є підозра, що не всі українські професори розуміють мову німецької бюрократії: деякі офіційні листи до УВУ там перекладають.

Є ще одна складність: в університеті періодично переобирають ректора. Тобто людина знає, що вона приходить на рік-два. Чи можна за таких умов розпочати перебудову?

Вона й не розпочалася. Бонн був незадоволений. Професори УВУ також. Зрештою після тривалих консультацій в канцелярії канцлера, Міністерстві закордонних справ Німеччини Бонн оголосив, що припиняє фінансування університету. Це стало своєрідним «подарунком» у лютому 1996 року, коли УВУ відзначав своє 75-річчя.

На щастя, Баварія почала виділяти кошти закладові. Цьому чимало посприяв міністр освіти Баварії Ганс Цегетмаєр, почесний доктор УВУ.

Нещодавно в УВУ відбулося чергове переобрання ректора. Ним став Леонід Рудницький. Про нього відгукуються як про людину, що мислить тверезо. На жаль, розмову з ним мені провести не вдалося: він був у відрядженні.

Проте я розмовляла з нещодавно призначеним деканом факультету права і суспільно-економічних наук Олександром Жизневським. Він каже, що баварський уряд задоволений УВУ. Україна також, адже 1992 року вона визнала дипломи університету. УВУ хоче співпрацювати з німецькими вузами, вимагати від студентів знання німецької та англійської мов.

Але у студента, який знає німецьку, завжди є вибір. Або вступити до УВУ, що тепер запроваджує і платне навчання, або безплатно — до німецького університету. Як ви гадаєте, що обере український студент?

Пан Жизневський, правда, звертає увагу на те, що УВУ має максимум професорів, які приділяють час мінімуму студентів. Наприклад, в університеті Людвіга Максиміліана в Мюнхені навчається 60 тисяч осіб, а у Вільному університеті — не більш як 60 (рівно стільки, скільки надає стипендій діаспора).

Відбулася розмова про майбутнє УВУ і з Петером Гількесом, «персоною нон грата» в університеті. Свого часу він пропонував радикальні зміни в цьому закладі, нині працює в німецькому Інституті Східної Європи. Пан Гількес вважає, що університет має припинити концентруватися на діаспорі, а більше приділяти увагу німецько-українським відносинам, підтримувати вивчення української мови у ФРН, налагодити обмін викладачами, а студентів-туристів зайняти конкретною роботою. Але найголовніше, вважає пан Гількес, потрібно працювати, а не займатися прожектами.

За сім років університет так і не знайшов свою нішу в сучасному світі. Мимоволі постає питання про доцільність його існування взагалі. Водночас Вільний університет може принести чимало користі Україні, яка має унікальну можливість пропагувати свою історію, культуру, національні цінності в самісінькому центрі Європи.

Свого часу керівництво УВУ зверталося за підтримкою до Києва і відповіді не дістало. Перший секретар Посольства України в Німеччині Юрій Дуркот, зокрема, вважає: «Якщо йдеться про продовження існування УВУ, то було б корисно, щоб офіційний Київ чіткіше сформулював свою позицію». Тим паче, що в Україні начувані про проблеми університету, в Мюнхені його відвідувало чимало високих гостей. То чому ж так складно відповісти на просте запитання: який університет у Мюнхені потрібен Україні?

Надія БЕДРИЧУК.

Мюнхен—Київ.

«Піаністи» в італійському парламенті

ГОЛОВА італійського парламенту Лучано Віоланте оголосив рішучу війну парламентським «піаністам». Ні, йдеться не про музикантів, а про депутатів, які під час голосування натискають одразу на кілька кнопок: і за себе і за відсутніх колег.

Звертаючись до так званих «піаністів», Лучано Віоланте заявив: у стінах вищого законодавчого органу країни неприпустимо робити те, що категорично заборонено в інших установах. «Уявіть собі, що робітники чи службовці на якомусь підприємстві почнуть за своїх відсутніх колег відмічати час приходу і закінчення роботи», — обурився голова парламенту.

До тих депутатів, яких уже «впіймали на гарячому», буде застосовано поки що тільки дисциплінарне покарання. А ось їх відсутніх колег покарають «гаманцем»: їх позбавлять денної зарплати за кожен день прогулу. В Італії це немала сума — 400 тис. лір (приблизно 250 доларів). Але, на думку пана Лучано Віоланте, навряд чи це зупинить недисциплінованих депутатів: розв'язати проблему можна лише тоді, коли буде змінено саму процедуру голосування. З ініціативи голови парламенту вже на початку наступного року депутати голосуватимуть новими магнітними електронними картками. А отримуватимуть її в залі засідань під розписку і лише на час засідання. А по завершенні роботи вони зможуть залишити стіни парламенту лише після того, як здадуть цю картку черговому адміністраторові.

Олесь КЛИНОВ.

Рим.

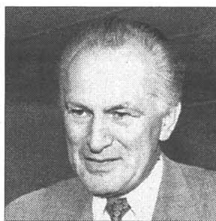
Люди й події

Страшні таємниці збережено

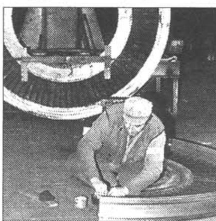
Донедавна перший заступник міністра закордонних справ (а тепер — новопризначений посол у США) Антон Бутейко розчулив журналістів: даруйте, сказав він на брифінгу, «коли з мого боку не завжди були відповіді, яких ви очікували». Посол міг би сказати коротше, наприклад: «З мого боку не завжди були відповіді». Або ще простіше: «Завжди не було відповіді». Утім журналісти все пробачили і почали активно запитувати. Але... Бутейко поїхав, а запитання так і залишилися. Серед них: навіщо він на брифінг приходив?

Головоломка

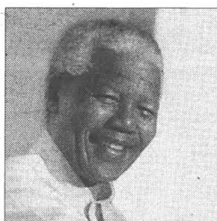
Оригінальну пропозицію висловив населенню Молдови її прем'єр Іон Чубук — «урізати витрати й жити за коштами». Молдовське населення, яке місяцями не отримує зарплатню й пенсії, тепер дуже замислиться: де брати кошти, за якими слід, виконуючи прем'єрські рекомендації, жити? З іншого боку, не маючи отих коштів, не зробиш і витрат, які треба «урізати». Про розв'язання цієї головоломки молдовани разом зможуть подумати 4 грудня — на загальній акції протесту.

Звістка для «Турбоатому»

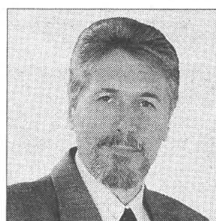
Новина, що надійшла з Ірану, може значно посприяти поширенню на харківському підприємстві «Турбоатом» антиамериканських настроїв: Тегеран запропонував Росії контракт на будівництво ще трьох блоків Бушерської АЕС, а загальна вартість проекту — близько 4,5 мільярда доларів. Турбоатомники, які вже довго чекають обіцяних за відмову від співпраці з Бушером американських компенсацій, можуть заспокоюватися хіба що філософською думкою: щастя не в грошах, а в дружбі з Вашингтоном.

Ось вам орден!

Популярною міжнародною нагородою стає український орден Ярослава Мудрого: днями його отримав президент Південно-Африканської Республіки Нельсон Мандела. Як було сказано — «за видатну роль у боротьбі проти апартеїду й побудову демократичного суспільства». Щоправда, раніше цей орден давали й представникам країн, де демократією ще, сказати б, не пахне... Але, зрештою, то пусте: була б людина, а причини для нагородження знайдуться. Адже без цього, доводить передовий радянський досвід, ніяк не можна.

Марнотратство?

Приїхавши до штаб-квартири НАТО у Брюсселі, президент Румунії Еміль Константінеску заявив: мета його візиту — нагадати керівництву альянсу про прагнення Бухареста якнайшвидше вступити до нього. Заява, з огляду на нелегку економічну ситуацію в Румунії, необережна, опозиція може звинуватити Константінеску в марнотратстві. Адже було б значно дешевше нагадати про оте прагнення якось по-іншому: телефоном, листом, електронною поштою або й за допомогою Інтернету. Та й, зрештою... Що в них там, у Брюсселі, — склероз?

Консерватизм — перепона у розвитку відомого закладу

Далеке близьке

Я побажала баронові... одружитися в Україні

 Зустрічі

Поспішаючи на зустріч з титулованою особою з Ліхтенштейну, я знала про Едуарда Фальц-Фейна лише те, що він із роду засновників славнозвісного заповідника «Асканія-Нова», меценат... Редакційний колега, підморгнувши, розширив мій кругозір: «Май на увазі, цей дивовижний дідусь був головним у журі конкурсу українських красунь на Таврійських іграх — серцеїд!»

Не тямлячись з цікавості, ще на порозі розкішного готельного номера якнайширше розплющую очі. Наївна! Таких людей не роздивляються, їх слухають.

Едуард Фальц-Фейн

На «ти» з президентами й царями

Едуард Олександрович лише вибачливо зітхає, мовляв, що з вас, нинішніх, узяти, якщо доводиться ще й пояснювати, яким трибом він у Києві. Отот підкотить авто на Бориспіль, за годину-другу — літак... а коли вже ця жіночка сном-духом не відає, чим ознаменувався для нього цей рік, гаразд! І неквапно, по порядку...

— З Україною мене пов'язують абсолютно унікальні заходи. У травні виповнилося сто років Асканії-Новій. Я очікував на свято Президента Кучму, він, коли був у Швейцарії, обіцяв. Та не зміг, прислав привітання. Були прем'єр Пустовойтенко, міністри. Хороший ерзац, чи не так? Урочистості пройшли чудово. І отоді я вперше удостоївся подяки за все, що роблю для культури, заповідника.

Національний банк випустив ювілейну монету, про яку нумізмати кажуть, що подібної немає в світі. Подивіться, з одного боку український герб, а з другого — зображення тварин і фамільний герб Фальц-Фейнів, одержаний ще від царя Миколи II, коли той відвідував Асканію-Нову. Це надзвичайно рідкісний випадок: на державній монеті — приватний герб. Зроблено це на знак поваги до нашої родини. Є ще поштова марка. Також чудовий ювілейний блок художника Євтушенка. Ну а мене особисто нагороджено орденом Ярослава Мудрого. Стільки років від наших емігрантів я чув: «Божевільний, твою бабусю вбили, забрали майно, позбавили тебе батьківщини, а ти туди возиш подарунки!» Та я вважаю, що чинив правильно. Ті люди, які живуть сьогодні, ні при чому. Не вони безчинствували в 1917 році. Отже, треба просто перегорнути сторінку і розпочати спочатку.

— З чого ж ви почали?

— Як і всі у подібній ситуації — з пошуку родових коренів. Та, шкода, мені не двадцять років, а вісімдесят шість. Родичів майже не залишилося. Я нікого не знайшов ані в Асканії-Новій, ані в Хорлах, ані в Гаврилівці — ніде!

У братів батька були великі родини. Адже ми тут ще з часів Катерини. Кожен мав свій наділ і намагався не просто обжити землю, а неодмінно чимось відзначитися. Знаєте, мабуть, що до порту Хорли заходили навіть океанські судна. Бабуся Софія Богданівна побудувала незамерзаючий канал. Та найбільшим чарівником виявився дядько Фрідріх — засновник Асканії-Нової. Я був щасливий побачити, що створений ним світ тварин існує й досі. Правда, будинок, де він жив, де я себе пам'ятаю п'ятирічним із золотою рибкою з басейнику, жодного разу не реставрувався і майже згнив. А поправити — дорого. Державний заповідник грошей не має. Я дав на це 110 тисяч доларів. І, схоже, був першим з українських емігрантів, хто вклав таку суму не у свою власність. Та, погодьтеся, пам'ять дорожча за будь-які гроші.

Та все одно їх не вистачило, і будинок уже два роки стоїть без даху. Коли я там приймав з рук прем'єра президентську нагороду, було страшенно незручно. Так, я — спадкоємець, але ж не власник і не прагну ним бути. Хай я 80 років за кордоном, але такий самий патріот, як і всі, хто мешкає тут. І мені прикро, коли з'ясувалося, що розпочату справу нема кому завершити. Це негаразд.

— А у вас, судячи з усього, клопоту й без того вистачає?

— Не в тім річ. Хотілося б бачити рух у відповідь. Я-й так багато років стукав у глухий мур.

— Невже було проблемою побувати тут?

— Ще б пак! Це зараз я спокійно подорожую Україною, Росією... Рік у мене розпочався відкриттям музею Шаляпіна у Петербурзі. Наша родина дуже товаришувала з ним, я ховав Федора Івановича в Парижі. Потім познайомився з його синами. Один жив в Америці, інший — в Італії. Оцей часто приїздив до мене, а коли помер, залишив у Римі багато батькових документів. Їх я й привіз. У музеї ахнули — унікальні речі! Був я і на ювілеї Російського музею, потім у Третьяковці виставляв триста кращих полотен Мясоєдова. До речі, це — український художник, мешкав у Полтаві. Після революції він приїхав до Ліхтенштейну так само, як і я. Там лишилося 3 тисячі його чудових картин.

— Кажуть, ви полюбляєте повертати такі речі на їх законні місця...

— Сюди привіз бібліотеку Дягілєва, котру купив у Сергія Лифаря. Він був видатний танцівник, з Києва, і мій великий друг. Під час окупації очолював паризький оперний театр. А книги продав, бо бідував. Я був радий передати їх Національній академії наук. До речі, тільки після здобуття Україною самостійності мене тут прийняли на високому рівні. І перший, хто повірив у мою безкорисливість, був академік Борис Патон.

У Києві, в Історичному музеї, є ще одна унікальна річ — валіза Олександра II, що була при ньому під час Кримської кампанії 1855 року. Він зі своєю армією зупинився тоді в Преображенці у мого предка Фрідріха Фейна. Побачивши гарних коней, попросив сотні зо три. Обіцяв повернути або відшкодувати збитки. Але Фрідріх, який одержав громадянство на новій батьківщині, категорично відмовився посилати цареві які-небудь рахунки. Здивований цим Олександр приготувався почути вагоміші побажання. Однак патріотично налаштований Фейн побажав одного: щоб після заміжжя дочки —останньої у роду, не було втрачено й забуто його прізвище. Цар, звичайно, погодився і спеціальним указом поєднав прізвища німецьких колоністів Фейна і Фальца. Отака історія. А царева валіза з предметами для гри в карти ще довгі роки по тому залишалася сімейною реліквією.

У Криму, в Лівадії, був дивовижний килим. Перський шах подарував його царській родині. Під час революції він зник, а виявився в Німеччині. Тепер цей шедевр на своєму місці, так само, як і портрет Потьомкіна, що висів у Воронцовському палаці «Любка» поряд з портретом Катерини. Пропажу я знайшов в Америці, викупив, передав сюди. Гадаю, Катерині приємно знову бачити друга...

— А у вас тут багато друзів?

— Боюся когось образити, не назвавши. Багато, і я цим дуже пишаюся. Коли повернувся додому з Москви, одержав запрошення від одного з них — Віктора Ющенка — подивитися ескізи монети до 100-річчя Асканії-Нової. Ваш Національний банк — просто молодці, чудову серію пам'ятних і ювілейних монет випускають!

Після цього вирушив до Болгарії на святкування 120-річчя звільнення від османського гноблення. Мій дідусь з боку матері — генерал Єпанчін допомагав болгарам. Вони встановили йому пам'ятник. А в Софії — біля пам'ятника Олександрові II поряд з президентом спостерігав парад. Потім у Петербурзі на кінофестивалі вже сам президентствував, передивився 50 кінострічок...

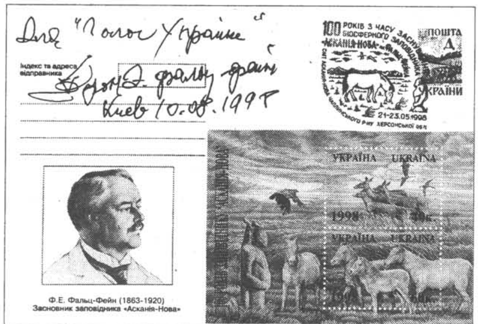
Брав участь у перепохованні останків царської сім'ї. Чому я? Та тому, що дуже близько знайомий з усіма Романовими. Вони посварилися. Одні не визнають інших, але мені довіряють. З іноземців я єдиний був у комісії з установлення справжності останків. Їздив з російськими генетиками до Англії та Америки. І авторитетно заявляю: не вірте тому, хто сумнівається. Ми передали патріархові Алєксію II всі підтверджувальні документи, але він з абсолютно незрозумілої причини відмовився приїхати. Єльцина ми з Дмитром Лихачовим переконали не робити таку помилку.

Про олімпіаду, КДБ і бурштинову кімнату

— З Петербурга ледве встиг на закриття малих олімпійських ігор. Було приємно, що чекали, не забули того, хто колись влаштував їм Олімпіаду-80...

— ???

— На перший погляд, неймовірна історія. Але те, як я рвався на батьківщину, заслуговує на окрему розповідь. У посольстві мене гнали втришия, запевняли, що я нікому тут не потрібний. Тоді я умовив тестя — представника Англії в Міжнародному олімпійському комітеті і кузена — представника Фінляндії розпропагувати між 86 (а тепер уже 156!) країнами саме Москву, щоб голосували за неї. Зателефонував президентові союзного олімпійського комітету Павлову і сказав: не хвилюйся, голоси забезпечено. Так і сталося. І отоді він вирішив віддячитися, я попрохав, як колись мій пращур, дрібничку — влаштувати поїздку до Асканії-Нової. Павлов не міг стрибнути вище КДБ і Міністерства закордонних справ, які мені категорично відмовили. Але в день відкриття олімпіади дещо придумав. Під приводом спортивного інтересу відправив мене до Херсонської області зі своїм секретарем. Мені сумлінно показали всі стадіони і спортмайданчики, а про омріяну Асканію-Нову сказали так: футбольна команда там поганенька, вистачить на неї й півгодини. Уявляєте?! І справді, за півгодини випровадили мене звідтіль. Ніякого тобі хліба-солі. Не вдалося навіть до будинку зайти. З прикрості я заплакав...

— А чи були в той період хоч якісь радісні контакти з людьми з Союзу?

— 20 років тому приїхав до мене дивовижний криміналіст Юліан Семенов. Він шукав бурштинову кімнату, котра зникла під час війни. Знав про мої неймовірні зв'язки по всьому світі і попросив допомогти. Жив у мене в будинку, писав «Аукціон» і «Віч-на-віч». Саме він познайомив мене з Жоржем Сіменоном. Привіз ще криміналістів з Англії, Німеччини. У нас утворився цілий пошуковий клуб. Ми багато подорожували і отримували величезну кількість листів звідусіль. Грошей, часу витратили без міри! І нічого не знайшли. Я певен, що кімната ота, точніше —скрині з фрагментами, згоріла у палаці, коли англійці та американці бомбардували Кенігсберг. Там каменя на камені не лишилося. Тему, вважаю, закрито. А всім, хто намагається продовжити пошук і просить на це грошей, відповідаю: знайдіть, я ще й доплачу! Та не знайдуть. Нема бурштинової кімнати. Але я в ті роки знайшов для себе чимало — дружбу, неймовірні знайомства. А скільки фільмів зробив згодом Юліан Семенов!

За жінок можна стрілятися. Не більше

— А що то за історія з конкурсом красунь, отуди як ви втрапили?

— Дуже просто. Я — почесний президент клубу, який влаштовує Таврійські ігри. До речі, чудовий фестиваль, який дає змогу п'ятдесяти тисячам глядачів отримати насолоду від свята краси, музики, молодості. За кордоном за це обов'язково платять хоча б долар чи там марку, а тут — задурно. Я — у захваті! До того ж, очоливши журі конкурсу красунь, я здобув можливість продовжити сімейну традицію. Мої предки були Казанови.

— ???

— Так-так, не дивуйтеся, всі Фальц-Фейни палко закохувалися. Брати самі їздили до Каховки добирати робітників і обов'язково привозили гарних дівчат. Потім ревнували, навіть стрілялися. Один таки попався. Так закохався у красуню-полтавку (дослівно. — **Прим. авт.**), що вирішив одружитися. Сім'я — нізащо! Скандал! Ну як це — селянка і дворянин? А дядько Володимир повіз свою Ніну до Парижа і там вінчався. І коли ми 1917 року побачили її в Німеччині, вона була найрозкішнішою дамою Берліна. Уявіть, що вигадала ота маленька полтавка?! Пофарбувала волосся на червоне, а сама була чорнявка. Так її й називали — червона баронеса. На всіх балах — на першому рахунку. Одягалася чудово!

— То що, ви зустріли якусь подібну?

— Перше місце на конкурсі ми одностайно віддали дівчині з Севастополя, а за друге — боролися. Я хотів киянку, але обрали луганчанку. Що ж, кожен має свій смак.

— А хто, на вашу думку, красуня?

— Найперше — обличчя, а тоді — ніжки. Якщо маленька і ніженьки не такі, як слід, це не випадає для конкурсантки. Але справжня красуня повинна мати очі. І усмішку! Добре, коли й поговорити є про що. В товаристві таврійських красунь я нудьгував... Тож обирав візуально.

— А серед тих, з ким зводила доля, був ваш ідеал?

— О, навряд чи ви їх знаєте, тих осяйних дам! Імператриця Ірану Сорайя, чудова американська акторка Джоан Кроуфорд, покійний чоловік якої був власником «Пепсі-Коли»... Та що згадувати! Я без пам'яті кохав одну німкеню. Після війни вона пропала і чи жива —невідомо. Та нині її краще не шукати, бо мені тоді було 18, а їй 19. На рік старша за мене. І 87-річну бабцю не хотів би зустріти!

— Але ви одружувалися?

— Звичайно, двічі. Та, скажу вам, мені все, все вдається, крім особистого життя. Нині я вдівець. Моя дочка від першого шлюбу має ім'я Людмила, бо має українські корені. Та мови, вона, на жаль, не знає. Ми залишились удвох, коли їй було п'ять років. Тепер уже зовсім доросла.

— Знаєте, як у нас кажуть? Бог любить трійцю...

— НІ-ЗА-ЩО! І не кажіть! Якби ви бачили, як я готую, як пораюсь у садку, як обслуговую автомобіль, то прикусили б язика. Я люблю бути господарем на своїй віллі, і служницю мені мати не обов'язково. Приїздіть і переконаєтесь. Та з однією умовою: посуд після чудової вечері, яку я гарантую, митимете самі. Не робіть круглі очі! У мене й посли залюбки цим займаються.

Дивувалася Людмила МЕНЖУЛІНА.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Свій гостинний дім у Ліхтенштейні він назвав Асканія-Нова

Вуз третього тисячоліття: майбутнє починається сьогодні

Київському університетові культури і мистецтв виповнюється 30 років

Ювілеї

***УСІМ ВІДОМА** аксіома: від того, яких фахівців ми готуємо сьогодні, залежить інтелектуальний і духовний потенціал нації в майбутньому. Програмувати, моделювати і створювати цей потенціал ми зможемо, тільки прийнявши комплексну і перспективну програму розвитку вищої освіти, програму конкретних дій.*

Така програма дала б змогу вирішувати першочергові гарячі проблеми на основі стратегічних довгострокових чинників. А такий підхід принципово змінює ситуацію.

Розв'язувати проблеми освіти треба не лише з точки зору виплати зарплат учителям та викладачам, а насамперед з урахуванням того, що освіта має стати основним джерелом духовного та економічного зростання держави з урахуванням того, що третє тисячоліття, безперечно, буде ерою знань, освіти та інформації.

Михайло ПОПЛАВСЬКИЙ, заслужений діяч мистецтв України, ректор Київського державного університету культури і мистецтв, доктор педагогічних наук, професор.

Таким чином, незважаючи на глибоку кризу, в якій перебуває сьогодні духовність та культура України, вища освіта має залишатися пріоритетним напрямом у розвитку нашої держави. Сьогодні у нас тільки 27 відсотків молоді може здобути вищу освіту. Тоді як у країнах, де культ освіти — США, Японія,— 80% молодих людей навчаються у вузах. Є всі підстави для того, щоб орієнтуватися на далекоглядний досвід таких країн, які ставлять завдання здобути стовідсоткову вищу освіту, розуміючи при цьому, що стратегія і тактика вирішення проблем освіти стануть стартовими умовами існування цивілізованої держави в XXI сторіччі. І хоча всім відомо, що в державі коштів обмаль, але важливо розпочати нову практику —практику конкретних дій. Для цього слід зосередити увагу на трьох основних питаннях:

— повернення довіри до процесів реформування взагалі;

— активне впровадження в практику реформаторських програм, аналізуючи при цьому їх вплив, результати та роблячи відповідні висновки;

— вирішення «сакраментальної» проблеми нашого часу —проблеми фінансування.

Досвід діяльності Київського державного університету культури і мистецтв останніх років засвідчив реальність і життєздатність дійових заходів з реформування вищої школи, вказав напрям вирішення вищеозначених питань.

Сьогодні університет діє, шукаючи альтернативні джерела фінансування, використовуючи новітні освітні технології, які мають місце в міжнародній практиці. Бути студентом університету — престижно. Я не знаю прецедента серед вищих навчальних закладів України, де вчилися б та викладали стільки діячів культури та мистецтва.

Усе це надбання розробленої аналітиками моделі «Вуз XXI століття» — по суті, першого експериментального проекту вищої школи. Проект отримав підтримку на державному рівні завдяки сприянню уряду, галузевих міністерств зокрема. Реалізація цього проекту дала змогу втілити в практику ряд конкретних завдань. Розпочали ми з відкриття нових, конкурентоспроможних спеціальностей, котрих вимагало саме життя та потреби суспільства. За останній рік з'явилися нові кафедри: шоу-бізнесу, public relations, телебачення, естрадного співу, міжнародного туризму, модельного бізнесу, правознавства, соціології, кафедра документальних інформаційних систем.

Якісно новий рівень навчання забезпечується модернізацією всього навчального процесу. Маємо сучасну матеріально-технічну базу: кафедра комп'ютерних технологій забезпечує потреби навчального процесу; створено університетську корпоративну комп'ютерну мережу з виходом на Internet — спільний проект з фірмою «Global Ukraine, Inc»; наукова бібліотека постійно поповнюється новітньою літературою, регулярно видаються збірники наукових праць.

В нинішньому навчальному році відкрилося Internet-кафе, де студент, замовивши собі каву чи тістечко, може отримати інформацію з бібліотеки Конгресу США за 15 хвилин.

Розроблено і, що головне, впроваджено в практику діяльності університету програму соціального захисту студентів та програму соціального захисту співробітників та викладачів. Зарплата та стипендії виплачуються регулярно. Боргів перед державою не маємо, співробітники отримали тринадцяту зарплату за 1997 рік, і перед відпусткою колектив університету отримав по окладу на оздоровлення. Університет виявився готовим до фінансової кризи. Адже безперечним є факт: кризові явища, що охопили всі сфери суспільного життя, негативно впливають на свідомість громадян, на самопочуття молоді. За результатами досліджень Інституту соціальної та політичної психології АПН України на питання: «Як ви почуваєте себе в нашому суспільстві?» — 16% студентської молоді відповіли, що почувають себе дуже розгубленими і не знають, що робити в майбутньому; 8% хотіли б жити в іншій країні і лише 22% вважають, що зможуть знайти для себе місце в нашій державі; 50 відсотків твердо впевнені, що за існування треба боротися. Наведені приклади підтверджують актуальність думки про гуманітаризацію вищої освіти — пріоритетний напрям у справі виховання нового покоління.

Покоління постперебудовчої доби зовсім інше: нинішня молодь прагматичніша, вільна від моноідеологічних чинників, вона робить свій вибір залежно від суб'єктивних факторів (походження, сім'я та її можливості, пріоритети сформованої особистості). Ми маємо і можемо лише коригувати зацікавленість молоді, спрямовуючи потужну енергію юності на добрі справи, на загальносуспільні потреби, на якісно новий рівень самореалізації — в науці, в політиці, в сфері управління, в бізнесі. В цьому вбачаю ознаку нового часу — перед молодими, талановитими та професійно підготовленими людьми відкрито безмежне поле діяльності, і наше завдання — «озброїти» молодь достатніми сучасними знаннями.

Хотілося б підкреслити, що університет сьогодні — це надбання спільної праці єдиної команди професіоналів. Під час проектування і реалізації експериментальної моделі «Вуз XXI сторіччя» ми користувалися сучасними науковими розробками розвинених країн світу. У своїй програмі враховували особливості національної ментальності, нові технології управління, психологічні аспекти творчого процесу. Наприклад, з прадавніх часів українському типу мислення був притаманний демократизм у взаємовідносинах, досить згадати традиції Запорозької Січі.

> *В нашому університеті активно діє студентський парламент — виборний орган самоуправління, який за статутом має право накласти вето на рішення ректорату, оголосити імпічмент ректору...*

Ще одна прогресивна теорія — теорія стресу. В її основі — гіпотеза про те, що необхідна реакція масової свідомості є наслідком стресу. На ній ми вибудовували концепцію рекламної кампанії, «паблік рілейшенз», складання іміджу (і мого особистого, і вузу, який маю честь очолювати).

Мої дії були продумані, хоча здавалися для більшості нелогічними, викликали ажіотаж і нерозуміння. Стереотип ректора, що склався у масовій свідомості, такий: поважний, в окулярах, обов'язково з краваткою, стиль розмови — сухий, офіційний, науковий, потрапити на прийом — неможливо, поспілкуватися — тим більше. Коли з'являється радикально інший типаж чиновника — «живої» людини, котра радіє, сумує, хвилюється, сміється та ще й співає, — звісно, що однозначного схвалення не могло бути. Консерватизм у сприйнятті оточуючого середовища властивий не лише людям похилого віку. Звичайно, я ризикував. Передовсім репутацією — ректора і професора, але ми намагалися вивести університет з кризи і досягли результату. Ми продемонстрували, як робиться промоушн: найкращий імідж той, про існування якого ніхто не задумується. Ризикувати треба — заради вузу, заради перемоги, заради майбутнього.

Тому КДУКіМ, як і більшість сучасних закладів, захищає позиції, про які йдеться, зокрема, у новому законопроекті про вищу освіту — урізноманітнення джерел фінансування. Саме завдяки альтернативним шляхам для додаткового фінансування ми мали можливість проводити радикальні реформи в університеті.

Загальновідомо, що в міжнародній практиці існує багатоканальна система фінансування вищої освіти. Один із них — це бюджетне фінансування, в цій площині передбачається щорічне затвердження бюджету, другий —альтернативні джерела, включаючи платне навчання. Ми повинні задовольнити максимум бажаючих здобути вищу освіту. Чому? Тому що, з одного боку, — це не тільки підготовка до професійної діяльності, а й саморозвиток особистості. В тій системі економічних відносин, до якої ми рушили, кожний фахівець з вищою освітою здатен створити нові робочі місця для себе і для інших. Крім того, знань не буває забагато, бо саме вони утворюють духовний, культурний, інтелектуальний потенціал нації.

Що виступає в цьому разі критерієм, гарантією якості отриманих за платню знань та диплома? Саме життя. Вже сьогодні, а тим більше в найближчому майбутньому спеціаліст без реальних знань не зможе себе реалізувати, адже будь-який керівник приватного і державного сектора дивитиметься не тільки на диплом того чи іншого вузу, а на знання, здатність і вміння працювати в тій чи іншій сфері, впевнюючись на практиці в професійній цінності фахівця.

А коли буде наповнений вщент наш бюджет, тоді будуть безоплатні і освіта, і медицина, і інші життєво важливі галузі суспільного життя. Логіка тут проста: немає достатніх коштів — треба опановувати шляхи та методи їх поповнення. Вища школа, конкретно кожний інститут чи університет, зможе провести реформи лише в тому разі, коли шукатиме і знаходитиме нові форми існування, коли керівництво буде проявляти гнучкість і далекоглядність у прийнятті стратегічно важливих рішень. А тактичне розв'язання проблем насущних (чи то орендна плата як спосіб позабюджетних доходів, чи надання платних послуг населенню) є своєрідним тестом для керівника вузу, який виявить його спроможність та вміння працювати у нових умовах. Якщо не вдається досягти успіху, якщо діяльність не ефективна, логічно задати собі мудре запитання: можливо, мій час минув, і я займаю місце того, хто приніс би більше користі? Об'єктивність стосовно себе — не така вже проста річ, не всім вона до вподоби. Зручніше і звичніше виказати суб'єктивну точку зору про когось, вбачати гріхи та помилки в успіхах інших.

> *Згадаймо ситуацію в США часів Рузвельта, коли треба було знайти вихід для виживання університетської освіти. Університети отримали власність, землю, рахунки, були звільнені від податків... Як результат, ми й нині з повагою називаємо всесвітньо відомі Гарвард в Америці, Оксфорд та Кембридж у Великій Британії, Сорбонну у Франції. Треба погодитися з тим, що настав час радикальних змін, нестандартних рішень, неординарних особистостей. Успішна діяльність Київського державного університету культури і мистецтв є тому підтвердження.*

Зупинити прогресуючу соціально-економічну кризу в нашій державі можливо, лише застосовуючи новітні технології — в політиці, в управлінні, в освіті, бізнесі. Розробка нових та впровадження існуючих у міжнародній практиці сучасних технологій потребує наявності кваліфікованих фахівців у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Без практичної перебудови системи освіти ми не отримаємо таких професіоналів, відповідно не впровадимо новітні технології, а значить, і не виберемося з кризи.

Реформування національної освіти сьогодні проводиться професіоналами — практиками вищої школи, які здатні реально, в процесі своєї діяльності підвищити економічну рентабельність вищої освіти. Це, в свою чергу, сприятиме поступовій інтеграції національної освіти в міжнародний освітній простір.

Звичайно, я ризикував. Репутацією ректора і професора.

«Одкровення» з однієї справи

Конституційно-правова колізія

Точка зору

Генеральний прокурор України Потебенько Михайло Олексійович на першій же пресконференції, присвяченій вступу на високу посаду, заявив представникам ЗМІ: «Я знаю, вас найбільше цікавить справа Лазаренка. Так, я змінив у ній групу слідчих і поставив завдання закінчити справу за три місяці» (цитується за матеріалом, надрукованим у газеті «Україна молода» за 31.07.98 р.). Далі Михайло Потебенько висловив упевненість у тому, що справа за певних умов неодмінно потягне за собою подання у Верховну Раду України.

Зауважимо, що таку заяву робить М. Потебенько після чотирьох днів перебування на посаді Генерального прокурора України.

За свідченнями засобів масової інформації, «... невеличке одкровення Михайла Потебенька з однієї конкретної справи було, швидше, винятком із загальної канви виступу Генпрокурора перед журналістами» (цитата з газети «Україна молода» за 31.07.1998 р.).

Визнаючи, «в принципі», одну з основних процесуальних вимог — нерозголошення таємниці слідства, Потебенько у своїх численних інтерв'ю журналістам «вимушено визнає», що «дело, расследуемое сейчас Генпрокуратурой, ... самое серьезное — в отношении народных депутатов, в том числе экс-премьера Павла Лазаренко» (цитата подається за публікацією в газеті «Сегодня» за 11.09.1998 р.).

Складається враження, що у провадженні Генеральної прокуратури України знаходиться тільки одна справа, або ж головний законник держави особисто контролює тільки справу стосовно Павла Лазаренка. Бо інакше неможливо пояснити таку пильність, відвертість і переконаність пана Потебенька в оцінках діяльності народного депутата України ще до завершення судового слідства. Уже в жовтні Михайло Потебенько заявляв: «... в нас є достатньо матеріалів для того, щоб притягнути його (тобто Лазаренка) до кримінальної відповідальності» (цитата з газети «Україна молода» за 9.10.98 р.).

Пану М. Потебенько, як досвідченому працівникові прокуратури, відомо, що ніхто не може бути притягнений до кримінальної відповідальності як обвинувачений інакше ніж на підставах і в порядку, встановлених законом, і що такий порядок стосовно народного депутата передбачено ст. 80 Конституції України.

І знову-таки, «забуваючи» про таємницю слідства, Генеральний прокурор України хизується відвертістю перед представниками ЗМІ, повідомляючи їм і передбачені ним терміни внесення подання до Верховної Ради, і про достатність доказів для цього, і навіть ознайомлює пресу із змістом цих доказів. Генеральний прокурор України, відповідаючи на численні закономірні запитання журналістів про замовність справи Павла Лазаренка, наголошує, що він «від Президента залежить тільки з питань дотримання законності» (цитата з «України молодої» за 9.10.98 р.) і дуже жалкує, що Генпрокурора не тільки призначає Президент, а ще й затверджує Верховна Рада, бо саме парламент відповідно до ст. 122 Конституції України може висловити йому недовіру, що має наслідком його відставку з посади.

Наведені вище висловлювання Генпрокурора можуть викликати сумнів щодо його незалежності, неупередженості, політичної незаангажованості.

Будь-яка посадова особа не може нехтувати законом у той час, як вона покликана, відповідно до п.9. Перехідних положень Конституції України, здійснювати нагляд за додержанням і застосуванням законів у державі. Адже згідно зі ст. 19 Конституції органи державної влади.., їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Пан Потебенько, вочевидь, забуває, що за Конституцією нашої держави людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, що в Конституції та у кримінальному і кримінально-процесуальному законодавстві закріплено принцип презумпції невинуватості, яким має керуватися у своїх діях Генеральний прокурор України та органи і посадові особи, йому підпорядковані.

Не може не знати пан Потебенько і про те, що відповідно до ст. 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. А згідно зі ст. 124 Конституції правосуддя в Україні здійснюється виключно судами і делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Як громадянин своєї держави і як професіонал Михайло Потебенько також повинен знати, що норма ст. 68 Конституції вимагає від громадян України неухильно додержуватися Конституції та законів України, не зазіхати на права і свободи, честь і гідність інших людей, а ст. 32 Основного Закону гарантує кожному судовий захист, право спростувати недостовірну інформацію про себе чи вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням недостовірної інформації.

У зв'язку з цим видається дивною, м'яко кажучи, заява Михайла Потебенька, зроблена ним під час останньої пресконференції. Він зазначив: «Останнім часом окремі з народних депутатів, відчуваючи свою відповідальність за вчинені протиправні дії, вдалися до використання в засобах масової інформації недозволених методів провокації та шантажу стосовно посадових осіб держави та правоохоронних органів».

Але якщо Генеральний прокурор України, посадова особа, яка покликана здійснювати нагляд за дотриманням законності у державі, вдається до оцінок діяльності громадянина, народного депутата України на зразок: «за скоєні дії доведеться відповідати», «уникнути відповідальності за свої протизаконні дії», «не треба переконувати... громадськість у своїй безвинності», «ховати свої протизаконні дії», то у цього громадянина є гарантоване Конституцією право спростувати це, захистити свою честь і гідність у спосіб, дозволений законами України.

У своїх неодноразових заявах пан Потебенько також закликає народних депутатів України М. Агафонова та П. Лазаренка «як чесних людей» відмовитися від гарантованої Конституцією недоторканності особи, що свідчить, на нашу думку, про невпевненість Генерального прокурора у доказовості їх вини за допомогою наявних у прокуратури фактів, а також про незгоду з відповідною конституційною нормою.

Такі заяви, що лунають із вуст головного законника держави, не можуть не настороржувати, оскільки є очевидним, що за умов скасування депутатської недоторканності репресованим може стати будь-який народний депутат України, який є опозиційним до існуючої влади. Вони також свідчать про незнання або нехтування Михайлом Потебеньком норм Конституції України. Адже Основний Закон держави наділяє депутата ВР відповідним статусом, який передбачає сукупність прав та обов'язків, і відмова від одного з цих елементів можлива лише за умови припинення депутатом своїх повноважень. За логікою Генерального прокурора, схоже, і Президент на свій розсуд може відмовитися від обов'язку бути гарантом додержання Конституції. Все-таки Генеральний прокурор повинен дещо уважніше читати Конституцію України.

Видаються дивними та незрозумілими і заяви Президента України (гаранта додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина) про можливе винесення на референдум питання про скасування норми ст. 80 Конституції України щодо депутатської недоторканності.

Гаранту Конституції, мабуть, відомий зміст 157-ої статті, де вказано, що Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

А народні депутати України залишаються і громадянами своєї держави, і просто людьми.

Ігор ГРИЦЯК,
кандидат юридичних наук, доцент.

Микола Агафонов — проти газети «Факты и комментарии»

Народний депутат України, колишній генеральний директор державної науково-виробничої дослідної агрофірми «Наукова» Микола Агафонов звернувся у Радянський райсуд м. Києва з позовом до редакції всеукраїнської газети «Факты и комментарии», в якому він категорично відкидає опубліковані в матеріалі «Герой нашого часу» звинувачення в підробці розпоряджень Кабміну України, рішень Дніпропетровської районної ради народних депутатів на одержання квот та ліцензій на експорт продукції та у завданні державі багатомільйонних збитків бартерними операціями з зарубіжними партнерами.

Народний депутат України вимагає в судовому порядку спростувати твердження газети «Факты и комментарии», що ганьблять його честь і гідність, і компенсувати йому моральну шкоду в розмірі 15 мільйонів гривень —газета і 20 тисяч гривень — автор.

М. СКОРИНА.
Дніпропетровськ.

Хто і чиї інтереси захищає

Із звернення до народних депутатів України, розповсюдженого у Верховній Раді Степаном Хмарою

Хотів би привернути вашу увагу до ситуації, пише автор, яка склалася в правоохоронній системі держави. Що вона є незадовільною, мабуть, переконувати нікого не потрібно. Але особливо турбує те, що вона має тенденцію до погіршення і набуває зловісно загрозливих форм та сприяє встановленню авторитарно-кримінального режиму в країні.

Особливу роль у запобіганні розвитку цих небезпечних процесів має відігравати така важлива правоохоронна структура, як Генеральна прокуратура України.

Автор звернення висловлює сумнів щодо позитивного впливу особисто Генерального прокурора М. Потебенька на орієнтацію роботи підшефного відомства на наведення порядку на принципах неухильного дотримання законності і захисту конституційних прав громадян.

Про це, на думку автора звернення, свідчать публічні заяви М. Потебенька. Часом на прес-конференції Генпрокурор дозволяє собі вислови, що більше підходять безапеляційному судді.

Пан Хмара привертає увагу до кримінальних злочинів, які наносять державі загрозливі для національної безпеки збитки (розкрадання бюджетних коштів, махінації на енергетичному ринку тощо), і що ті злочини скоєні представниками правлячого режиму або пов'язаних з ним кланів.

Зокрема, за часів, коли Потебенько обіймав посаду прокурора Київської області, зведено нанівець справу по контрабанді цигарок, яка була виявлена в м. Ірпіні на 5 млн. доларів. Була похована справа з контрабандою 5 вагонів імпортної горілки, виявленої у Вишневому.

Без належної оцінки залишилися махінації під час приватизації стратегічно важливих об'єктів у містах Борисполі, Переяслав-Хмельницькому.

Коли Потебенько був прокурором міста Києва, траплялися незаконні утримання під вартою ряду громадян, зокрема: В. Макаренка, П. Воскобойника, Б. Луценка. На обгрунтовану скаргу захисників цих громадян про безпідставні арешт та утримання під вартою відповідної реакції не було і навіть не надавалася відповідь, як цього вимагає закон. Громадянин Гончаренко понад 8 місяців незаконно, без продовження терміну, знаходився у слідчому ізоляторі. Замість того, щоб звільнити з-під варти Гончаренка і покарати винних за незаконні дії, було незаконно продовжено ще на один місяць утримання його під вартою.

Є факти незаконних фінансових операцій на ринку енергоносіїв України, що може привести до втрати нафтогазової транспортної системи України.

Далі автор звернення висловлює побажання довідатися про реакцію Потебенька на так званий ремонт Палацу «Україна», який обійшовся нашому пограбованому народові у 80 млн. доларів.

Особисто знаю Потебенька з 1990 року, коли проти мене було скоєно злочин, каже С. Хмара. Тоді проти мене сфабрикували так звану кримінальну справу. 4 вересня 1991 року Верховна Рада України виправила свою помилку, скасувавши незаконну Постанову Верховної Ради УРСР від 14.11.1990 р. Після того Потебенько особисто вибачився переді мною, заявивши, що він «смалодушничал». Він неодноразово клявся, що працюватиме для блага держави і народу, пише С. Хмара.

Оскільки інтереси держави, суспільства я завжди ставив вище особистих, тому і простив заподіяні мені і моїй родині образи і зло.

Тепер вважаю своїм моральним і громадянським обов'язком звернутися до вас, шановні народні депутати, зі своїми міркуваннями.

Краще і легше чимшвидше виправити прикру помилку, ніж потім виправляти наслідки діяльності Потебенька.

Не маю сумніву, що абсолютна більшість наших громадян хоче жити у нормальній, цивілізованій правовій державі. А в якому напрямі працює Потебенько? На мій погляд, він заслуговує на недовіру, робить висновок народний депутат XII і XIII скликань Степан Хмара.

P. S. Чимало з того, про що говорить у своєму зверненні народний депутат України XII і XIII скликань Степан Хмара, безперечно, вимагає перевірки, документального підтвердження або спростування. І так само безперечно: багато що залежить від того, хто буде перевіряти.

За «Кубок Турчина»

КУБОК ТУРЧИНА · TURCHIN CUP

Гандбол

У Київському палаці спорту триває міжнародний турнір національних жіночих збірних «Кубок Турчина». Минулого четверга на головний критій арені країни відбулося урочисте відкриття змагання. До присутніх звернувся голова Комітету Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізкультури і спорту, народний депутат Іван Кириленко. Численних уболівальників вітала дружина великого тренера, заслужений майстер спорту, олімпійська чемпіонка, віце-президент клубу «Спартак-Вабанк імені Ігоря Турчина» Зінаїда Турчина.

А потім на майданчик вийшли учасниці турніру — збірні України та Білорусі. Вісім разів грали між собою ці колективи на різних рівнях. І щоразу перевага була на боці українок. Традицію не було порушено: підопічні Леоніда Євтушенка здобули надпереконливу перемогу — 38:16 (20:10).

Слід зазначити, що білоруська команда не мала в своєму складі «легіонерок», а самих лише мінчанок, котрі є чемпіонками своєї країни. Це був швидше такий собі молодіжний варіант національної команди Білорусі. І все одно, перемога завжди приємна. Та ще й така величезна. Принаймні глядачі, серед яких переважала молодь, голосно і радісно вітали своїх спортсменок.

А першими зіграли команди Росії та Македонії. Матч вийшов бойовий і напружений. Про це свідчить рахунок — 24:22 на користь росіянок.

Сьогодні змагання фінішують. О 10.00 зустрінуться білоруски та македонки. А об 11.45 на майданчик палацу вийдуть збірні України та Росії. То має бути захопливе видовище і безкомпромісна боротьба. Приходьте, вхід до Палацу спорту безплатний. Про це подбали спонсори турніру: «Вабанк», «Інтер-контакт», «Сканді», «Орлан», «Укравто». Вони взяли на себе фінансовий бік справи. І тим самим віддали данину поваги великому маестро гандболу XX сторіччя.

А національна збірна України після київських стартів проведе десятиденний збір і вирушить до Нідерландів. У цій країні 10 грудня стартує чемпіонат Європи.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Атакує збірна України
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

А чи ці репортажі — не талановиті підробки?

З історії українського футболу

УВАЖНИЙ ЧИТАЧ, можливо, пам'ятає нашу попередню публікацію під цією ж рубрикою, яка називалася «Ліпша ватага — долинська» (19 вересня 1998 року). У передмові ми просили знаючих читачів відгукнутися й, можливо, уточнити час написання надрукованого репортажу, щоб нарешті з'ясувати, коли в Україні зародився футбол.

А ми, зі свого боку, схилялися до думки, що надрукований матеріал, як і матч тодішніх футболістів, належить до кінця дев'ятнадцятого століття.

Виступ «Голосу України» помітили наші читачі — викладачі Львівської академії ветеринарної медицини Ян Островський та Юрій Остап'юк — і люб'язно надіслали до редакції номер газети «Світ академії» від 31 грудня 1996 року, в якому оприлюднено їхній спільний матеріал (вони його підготували до друку) під заголовком «Як наші прадіди у футбол грали». Через те, що ця публікація стосується нашої рубрики і може становити неабиякий інтерес для читача, передруковуємо її без будь-яких змін.

Як наші прадіди у футбол грали

Під час ремонту спортзалу Долинської середньої школи № 1 (м. Долина на Івано-Франківщині), що донедавна розташовувався в колишньому костьолі, робітники знайшли папери, писані двісті років тому. Була там і тодішня газета, в якій привернув увагу репортаж під назвою «Гиля-гиля». Виявляється, що так тоді називали футбол.

Прихильники цієї чудової гри, мабуть, з цікавістю прочитають репортаж, поданий майже без змін тогочасного стилю і термінології.

У Долині на зарінку, коло потічка, стиналися у гранні «гиля-гиля» долинські моцарі з болехівськими. Грання було дуже інтересне, бо довкола вигона зібралися купи людей, які дивилися за тим, хто кому накопає більше бальонів. Тота ватага, яка загилить більше пузирів, у падолисті буде здибатися у Станіславові з ріпниками Калуша на ліпший копняк року і на наймоцнішу ватагу «гиля-гиля» з-попід гір.

Гилянка розпочалася в підполуденок. Наші моцарі вихопилися на обліг у вишитих сорочках, пущених поверха такого ж відтінку гачей, а болехівські хлопаки були в зрібних підсинених сорочках, спущених у фіалкові гачі.

Долинською ватагою заправляв капітан Михась Калічка, він же і брамкар, загилювальники — Іван Варгатий, Василь Суковатий, Кирило Дзьобатий, відбирачі — Стах Кадило, Юзик Мастило, Данило Напханий, підтиначі — Яким з-під Запустя, Гаврило Лінивий та Максим з Новички.

Болехівські грачі малисі в таким коші: брамку сторожував Левко Перевертайло, загилювальники — Вінтін Борзий, Василь Ксьондзів, Михайло Друнцьо, відбирачі — Геньо Пелехатий, Юрко Витвицький, Казьо Оришків, підтиначі — Йосафат Паранин, Іван Веків і Гриць Пляцок.

Гилянку розкопали гості. Вінтін Борзий ухопив бальона і відразу погнавсі з ним до наших воріт. Здалеку як вгамселив направець, то Калічка ледве вхопив пузир обіруч, що відбивсі від лівої фуртини.

Наші хлопаки настрашилисі того і пігнали бальона попри ліву фосу вгальопи. Співчувальники долинської ватаги додавали їм духу, репетуючи: «Гиля!-Гиля!». Тогди Яким з-під Запустя вірвавсі з-під ніг болехівців і голов зафайдолив бальона у брамку, аж сі шнурки порвали. Долинські співчувальники з усього горла вівівкували: «Гиля!-Гиля!», присвистуючи в пальці, а болехівські гендлярі, які приїхали, хто волами, хто кіньми, а хто пішодрала, гет сі затьили і затяли між собов гутірку: чому сі так стало?

Розборонник запищав у вербове свистало і грання знов сі почило з середини облогу. Але тілько Гаврило Лінивий хотів відобрати у Василя Ксьондзового бальона, останній холера, зашпортавсі в свої широкі гачі і пішов по траві карбулясом.

Розборонник дмухнув у пищавку, що так не мож, збештав Гаврила, а відтак дав кару нашим. В бальон прицілилвсі Юрко Витвицький, відгилив го Йосафатові Паранинови, а той дав шпрунька до долинських ворітців. В нашого брамкаря заделькотіли ноги і тим часом Йосафат як вгатить з усьої сили, аж верхя лата брамки трісла. Бальон спинивсі там, де треба. Тепер сі утішили співчувальники з Болехова. Вони підскакували і підкидали вгору капелюші та ходаки і били поліцями у цебрики.

Наш капітан почавсі відсварювати з розборонником, що болехівський моцар бив з непозволеного пляцу, бо був на 20 цалів напереді. Але розборонник розгорічівсі, що йому перечіт, подув у свистало і грізно покивав на нього пальцем. Потому грання пішло не в лад. Усі сі роззлостили, деякі батяри більше копали в гачі супостатів, ніж бальон, то розборонник мав роботу. На полуденок братчики пішли ні з чим.

Підхопивши під ремінь трохи логази з кисилицею і віпивши по келішку сивухи, моцарі знов повібігали за зарінок.

Долинські парубки (видно, під час полуденка дав їм доброго прочухана Гольдкремер, що помалу сі кивали) рвалисі усією гурбою до брамки болехівців.

У другий захід обологи брамки гостей фраєривсі Стах Кадило. Він бігом подріботів лівим боком. Навскоси до нього гальопами зближувавсі болехівець Гриць Пляцок. Коли учув, що не може утримуватисі з нашим загилювальником, ухопив його ззаду за очкур, гудз розв'язався, шнурок лишивсі в руках Пилипа.

Кадило, великий патріота своєї ватаги, незважаючи на сміх співчувальників, з опущеними гачами таки добіг близько до ворітців і загилив бальон. Така утіха вкрила облоги довкола, що не мож було ніц почути.

Онисько Маруні Онуфренкової з Підмява, що сидів з іншими бахурами на трепеті, упав долів з радості, а в церквах ударили в дзвони.

Болехівці не хотіли здаватися, вони сі розятрили, як дітько в пеклі; Генько Пелехатий шмальнув по писку Данила Напханого, аж той заївси юшкою. Сюди нагодивсі розборонник і назначив кару за таку напасть.

Потерпілий повтирав від болота ноги, перехрестивсі і так цільно вдарив бальона, що брамкар лише сі за голову вхопив, 3:1.

Грання уже було зігране, хоча скінчилосі аж тоді, коли сонце було на дві жердки від землі. Наші били бальона поза фоси — шкодували сили, бо напереді відповідальна гилянка на ліпшу ватагу з-під Карпат.

Усі разом скажемо: аби їм біг поміг перегилити калуських моцарів у падолисті.

Підготували Ян ОСТРОВСЬКИЙ, доцент, та Юрій ОСТАП'ЮК.

Чи не правда, цікаво? А тепер поміркуймо. Нині, наприкінці двадцятого століття, вболіваючи на футбольних матчах за свої команди, ми часто всім стадіоном і навіть усією державою скандуємо: «шай-бу! шай-бу!», домагаючись від наших орлів та соколів результативної гри. Тим часом «шайба» — чужий для футболу термін. Годилося б у захваті кричати: «гол!», проте це слово для скандування не дуже підходить через односкладовість. Тепер же, ознайомившися з репортажами з минулого вітчизняного футболу, ми розуміємо, звідки взялося в нашій мові це «іноземне» слово — «гол». Очевидно, воно, відбувши певні мутації, виникло з нашого ж таки українського слова «гиля», яким і досі послуговуються селяни. Досить згадати народну пісню, що починається словами: «Ой, гиля, гиля, гусоньки на став!..».

Тож, повертаючи українських вболівальників на круги своя, пропонуємо їм надалі під час ні з чим не зрівняного шаленства на стадіонах вигукувати не «шайбу!», а наше рідне, українське, віками освячене «ги-ля! ги-ля!». Дивись, цей вираз краще бадьоритиме наших загилювальників, тобто, пробачте, футболістів, і вони частіше «даватимуть джосу» своїм спортивним супротивникам.

Це — по-перше. А по-друге, ознайомившися з обома репортажами, я особисто запідозрив деякі елементи «нечистої гри». Йдеться ось про що. В обох матеріалах мовиться про команди з Долини і в обох випадках люди, які готували репортажі до друку в місцевій пресі, уникали конкретного їх датування, хоч і повідомляли, що роблять ці передруки з давніх газет. Правда, в останньому випадку читачеві надають можливість задовольнитися ще й таким туманним поясненням: «Знайшли папери, писані двісті років тому. Була там і тодішня газета...» з репортажем, але ні конкретної дати, ні навіть назви видання не вказують.

Здається, це відбувається аж ніяк не через забудькуватість авторів.

А тут ще й характерні прізвища членів команд: Калічка, Суковатий, Дзьобатий, Напханий, Кадило, Мастило... Таке враження, наче їх вигадали винахідливі й веселі люди.

Далі. Відомо, що в жовтні 1863 року в Лондоні було створено спілку аматорів футболу. Так 135 років тому почалася світова історія цієї захоплюючої гри. Проте, якщо вірити повідомленню про знахідку в Долинському костьолі, то доведеться повірити й у те, що перші матчі українських футбольних команд відбулися принаймні на шістдесят п'ять років раніше від першого свистка англійського футбольного арбітра. Але це не дуже правдоподібно.

Такі міркування змушують припускати, що ці репортажі — підробка, щоправда, талановито виконана сучасними авторами.

У той само час нам так не хочеться вірити цьому сумному відкриттю. Тож сподіваємося на спеціалістів, які кваліфіковано спростують наші підозри.

А поки спростування надійде, готуймо наших вболівальників до того, до чого громадяни Росії вже давно призвичаїлися. Вони, наприклад, уже знають, що першу парову машину, вольтову дугу, електричну лампочку, велосипед тощо винайшли саме росіяни, хоч увесь світ переконаний в дещо інших істинах. То, може, й нам з допомогою знаючих людей пощастить довести, що перша у світі «гиля-гиля», тобто перший у світі футбольний матч, відбулася аж ніяк не в Англії, як зазначають солідні видання, а в містечку Долина (Україна) «на зарінку, коло потічка» між командами моцарів Долини та Болехова у жовтні, скажімо, 1798 (!?) року? І завершився цей матч з рахунком 3:1 на користь господарів поля.

Тоді і ми, нарешті, хоч у чомусь станемо родоначальниками!

Борис ЛЮБ'ЯЗЬ.

Підписано угоду

СПОРТСМЕНИ України і Росії зможуть віднині не тільки суперничати на спортивних аренах, а й разом готуватися до змагань. Це лише один з векторів співробітництва спортивних відомств двох країн, керівники яких минулої середи підписали в Києві двосторонню міжурядову угоду в галузі фізичної культури і спорту. Голова Держкомспорту України Іван Федоренко і голова Держкомітету РФ з фізичної культури і туризму Леонід Тягачов відзначили на прес-конференції, що потребу у прийнятті такого документа «продиктовано життям».

Київські репетиції гандболісток

Інформація про випуск акцій відкритого акціонерного товариства «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» ім. С. Орджонікідзе»

1. Характеристика емітента

1.1. Повне фірмове найменування:

Відкрите акціонерне товариство «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» ім. С. Орджонікідзе».

Код ЗКПО — 00191230.

Підприємство має скорочену назву — ВАТ «Запоріжсталь».

1.2. Місцезнаходження товариства: Україна, 330008, м. Запоріжжя, вул. Південне шосе, 72.

1.3. Історична довідка:

Дата створення ВАТ — 4 січня 1997 р.

Товариство створено шляхом перетворення державного Запорізького металургійного комбінату "Запоріжсталь" ім. С. Орджонікідзе у відкрите акціонерне товариство і є правонаступником державного підприємства.

1.4. Мета та предмет діяльності:

Метою діяльності товариства є отримання прибутку за рахунок підприємницької діяльності в галузі виробництва металургійної продукції, надання послуг тощо.

Предметом діяльності є:

— виробництво і збут металургійної продукції, металовиробів виробничого та побутового призначення, інших супутніх видів продукції металургійного циклу;

— виробництво і збут продукції промислово-технічного призначення, сільгосппродукції, товарів народного споживання;

— будівництво житла та інших об'єктів соцкультпобуту, промислове будівництво;

— проведення торговельно-посередницьких операцій з товарами та послугами як на території України, так і за її межами;

— інші види діяльності згідно із статутом ВАТ та чинним законодавством.

1.5. Середньоспискова кількість працівників:

за 1995 р. — 17037 чол.;
за 1996 р. — 17582 чол.;
за I п/р 1997 р. — 17772 чол.

1.6. Професійні дані про керівника товариства:

голова правління — Сацький Віталій Антонович, освіта вища, інженер, трудовий стаж — 42 роки.

1.7. Фінансові результати

Балансовий прибуток

за 1995 р. — 116471 тис. грн.,
за 1996 р. — 68758 тис. грн.,
за I п/р 1997 р. — 58016 тис. грн.

Валюта балансу

на 01.01.96 р. — 473030 тис. грн.
на 01.01.97 р. — 1354829 тис. грн.
на 01.07.97 р. — 1794166 тис. грн.

1.8. Опис діяльності емітента

Основні види товарної продукції, що випускаються товариством: чавун, прокат листовий гарячекатаний і холоднокатаний із вуглецевих та легованих марок сталі, жерсть біла, товари народного споживання.

	1995 р.	1996 р.	I п/р 1997 р.
Обсяг реалізації, тис. грн.	778055	1095997	631762
Заборгованість, тис. грн.			
– дебіторська	52769	130597	173824
— кредиторська	124126	263823	343394

На підприємстві щорічно здійснюється різнобічна програма науково-дослідних і конструкторських робіт, спрямованих на вдосконалення та модернізацію існуючого виробництва і розробку нових технологій і зразків продукції та обладнання.

2. Дані про емісію акцій

2.1. Дата і номер рішення державного органу приватизації про створення акціонерного товариства:

Наказ Фонду державного майна України від 30.10.96 № 79-АТ.

2.2. Мета використання фінансових ресурсів, залучених від емісії, — приватизація майна ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» ім. С. Орджонікідзе».

2.3. Вид і категорії акцій — прості іменні.

2.4. Кількість акцій — 1 124 909 040 шт.

2.5. Номінальна вартість однієї акції — 0,25 грн.

2.6. Загальна сума емісії — 281 227 260 (двісті вісімдесят один мільйон двісті двадцять сім тисяч двісті шістдесят) грн.

2.7. Число серій і порядкові номери акцій: серія ЗС з номерами від 0000000001 до 1124909040.

2.8. Порядок розміщення акцій:

Початкове розміщення випущених акцій ВАТ «Запоріжсталь» проводиться згідно із планом розміщення акцій підприємства:

№	Код продажу	Спосіб розміщення	Термін розміщення		Акції		
			Початок	Закінчення	Кількість, шт.	Сумарна вартість, тис. грн.	Частка в стат. фонді, %
1	1.	Залишається в державній власності	13.07.98	13.07.2003 р.	562454521	140613,630	50,0
2	4	Пільгове розміщення акцій:			205490904	51372,726	18,27
3	4.1.	Працівникам підприємства, що приватизується:	01.03.98	01.06.98	57000000	14250,0	5,07
4	4.1.1	— за приватизаційні майнові сертифікати			38000000	9500,0	3,38
5	4.1.2	— за грошові кошти та КС			19000000	4750,0	1,69
6	4.2	Іншим громадянам, які мають право на пільгове придбання акцій	01.03.98	01.09.98	36000000	9000,0	3,2
7	4.2.1	— за приватизаційні майнові сертифікати			24000000	6000,0	2,13
8	4.2.2	— за грошові кошти та КС			12000000	3000,0	1,07
9	4.3.	Керівництву підприємства за грошові кошти	01.03.98	01.09.98	56245452	14061,363	5,0
10	4.6.	Керівництву підприємства за КС та ЖЧ	15.09.98	15.11.98	56245452	14061,363	5,0
11	5.	Продаж акцій на конкурентних засадах:			356963615	89240,90375	31,73
12	5.1.	Продаж на аукціонах:			74611425	18652,85625	6,63
13	5.1.1.	— сертифікатних аукціонах за ПМС	01.04.98	01.06.98	74611425	18652,85625	6,63
14	5.3.	Продаж акцій за некомерційним конкурсом:			258729079	64682,26975	23,0
15	5.3.1	за грошові кошти			258729079	64682,26975	23,0
16		Пакет № 1	01.11.98	30.04.99	112490904	28122,726	10,0
17		Пакет № 2	01.02.99	31.07.99	146238175	36559,54375	13,0
18	5.4.	Продаж акцій за грошові кошти:			23623111	5905,77775	2,1
19		— через фондову біржу	01.11.98	31.01.99	23623111	5905,77775	2,1
		Разом:			1124909040	281227,26	100,0

2.9. Виплата дивідендів здійснюється згідно зі статутом за підсумками року в порядку та розмірах, визначених річними загальними зборами акціонерів.

Дивіденди сплачуються акціонерам пропорційно до загальної вартості належних їм акцій.

Адреса місця виплати дивідендів: 330008, м. Запоріжжя, Південне шосе, 72.

3. Результати попередніх емісій цінних паперів

3.1. Раніше цінні папери ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» ім. С. Орджонікідзе» не випускалися.

4. Фактори ризику в діяльності емітента

4.1. Факторами ризику є погіршення загальноекономічної ситуації в Україні, непослідовні дії законодавчих органів, погіршення господарських зв'язків із країнами СНД.

5. Відомості про торговця цінними паперами

5.1. Емітент і орган приватизації не користуються послугами торговця цінними паперами у разі випуску акцій.

Емітент
ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» ім. С. Орджонікідзе»
Голова правління **В. САЦЬКИЙ.**

Арбітражний суд Харківської області порушив справи про банкрутство по наступних підприємствах:

— ПП «Флокс» м. Харків, Червоношкільна набережна, 2, р/р 2600919852001 у КБ «Приватбанк», код 22693618. Справа № 6210/7-74;

— СП «Лімкор» м. Харків, вул. Руставелі, 46/48, р/р 467527 ХВД в Укрсоцбанку, код 22703386. Справа № 6209/7-74;

— ПП «Лав» м. Харків, вул. Руднєва, 19, р/р 26007301660 в АКБ Укрсоцбанку, код 21217287. Справа № 2451/7-74;

— МПП «Генетап» м. Харків, пр. Основ'янський, 28, р/р 468392 в ХРУ УАК ПІБ, код 2121209. Справа № 2295/7-11;

— ПП «Мрія» м. Харків, вул. Гани, 6, кв. 3, р/р 468418 в АВУББ «Грант», код 21177493. Справа № 1862/7-11;

— КП «Зустріч» м. Харків, вул. Ільїнська, 63, кв. 72, р/р 609601 в УАК ПІБ, код 22696143. Справа № 2296/7-11.

Заяви кредиторів та санаторів приймаються Арбітражним судом Харківської області протягом одного місяця з дня публікації.

Арбітражний суд Дніпропетровської області (320600, Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-а) порушив справу № Б18-191/1997 р. про банкрутство КСП ім. Котовського (322127, Дніпропетровська обл., Дніпропетровський район, с. Волоське, р/р 26002200023001 в Правобережному АК АПБ Укрнаїна м. Дніпропетровська МФО 305567).

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ТОВ «Енергоконсалтинг« (ідентифікаційний код 21468434, свідоцтво про реєстрацію № 07507 від 02.04.97 р.)

повідомляє про свою ЛІКВІДАЦІЮ.

Претензії приймають протягом місяця від дня опублікування оголошення за адресою: м. Київ, вул. Рейтарська, 8а.

Акціонерний комерційний банк «Автокразбанк» повідомляє про проведення позачергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 19 січня 1999 року о 16.00 за адресою: м. Кременчук Полтавської обл., вул. Київська,62 (навчальний корпус ХК «Автокраз»).

Початок реєстрації — 15.00.

Порядок денний:

1. Про проведення реорганізації шляхом приєднання до АКБ «Автокразбанк» банків».

2. Різне.

Для участі у зборах акціонерів необхідно мати:
— документ, що засвідчує особу;
— доручення на право голосувати — для довірених осіб.

Довідки за тел. (05366) 5-34-14.
Правління АКБ «Автокразбанк».

ПП «Нива» (код 24918748) ліквідується.

Претензії приймаються протягом двох місяців.

ПП «Укрзерноресурс» (код 24919446) ліквідується.

Претензії приймаються протягом двох місяців.

Страхове акціонерне товариство закритого типу «Каріон»

повідомляє, що 12 січня 1999 року відбудуться загальні збори акціонерів.

Порядок денний:

1. Звіт правління про виробничо-господарську діяльність та затвердження бухгалтерського балансу за 1998 рік.

2. Внесення змін до установчих документів.

3. Різне.

Збори відбудуться о 10-й годині за адресою: м. Київ, вул. Закревського, 22, 4-й поверх, кім. 21. Початок реєстрації о 9-й годині.

Правління САТЗТ «Каріон».

Астрологічний прогноз
на 30 листопада — 6 грудня

ОВЕН. Знову будете активні й щасливі. З'являться нові партнери, друзі, які сприятимуть вашим діям. Виникнуть різні варіанти поїздок. Не шкодуйте про те, чого не вдається охопити чи отримати.

ТЕЛЕЦЬ. Знову в терміновому порядку вирішуватимете грошові та майнові питання. Зможете без побоювань відмовитися від допомоги, частково розрахуватися з боргом. Можлива зміна на краще в доходах чоловіка (дружини). Однак поки що не розраховуйте на стабільність у всьому.

БЛИЗНЯТА. Відкриються двері, які були недоступні. Тільки тепер «візьмете» все, що вам потрібно. Також можете розлучитися з тими, з ким спілкувалися на початку листопада. Несприятливий час для укладання шлюбу.

РАК. Можливо, зміните місце роботи чи повернетеся на попереднє. У вас з'явиться можливість очолити колектив, стати більш вільним і самостійним. Гарний час для ремонтних і будівельних робіт.

ЛЕВ. Поміняються стосунки з дитиною або коханою людиною. Але тепер ви схильні перевантажити ці стосунки зайвими вимогами. Крім особистих проблем активно створюватимете нове «навколишнє середовище» і наповнюватимете його потрібними людьми і предметами.

ДІВА. Відновите в сім'ї деякі попередні елементи спілкування і побуту. Знову можете опинитися в сумбурній ситуації, якщо намагатиметеся купити (продати) квартиру. Тому не займайтеся цією операцією у четвер і п'ятницю, кращий день для цього — вівторок.

ТЕРЕЗИ. Знову постануть теми і проблеми, які були у вас на початку листопада. Однак тепер все відбудеться на іншому рівні. Знову вирушите в дорогу. Здатні домогтися набагато більших результатів.

СКОРПІОН. З'явиться ще один чи кілька джерел доходу. Знову надійде потрібна інформація про вашу роботу. У вас буде можливість вибору, і тепер ви зможете буквально «промацати» всі ці варіанти. Краще розраховувати на власні сили. Не варто давати в борг.

СТРІЛЕЦЬ. Будете помітною особистістю. Можете змінити своє життєве спрямування. Знову продемонструєте швидкість і неординарність рішень. Ваша тактика сподобається оточуючим, але не обіцяйте більше того, що реально можете зробити.

КОЗЕРОГ. У вас з'явиться можливість поборотися з хронічними захворюваннями або поганими звичками. Розв'язуватимете проблеми щодо здоров'я близьких. Хороший період для творчої роботи.

ВОДОЛІЙ. З'явиться нова пожива для роздумів і нові знайомства. Можливо, доведеться переробити власну роботу, щось перереєструвати, переоформити. Будете втягнуті в особисті справи своїх друзів, знайомих. Щоправда, тепер така активність призведе до вигідного союзу з ними.

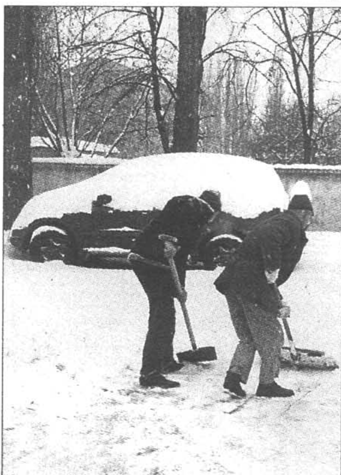
РИБИ. Цей тиждень внесе зміни до вашого життя. Можливо, повернетеся на попереднє місце роботи. З'явиться вільний час, що дасть можливість маневрувати. Переломний момент настане у середу або четвер. Намагайтеся зараз не розпочинати великий обсяг роботи.

Мал. Василя ФЛЬОРКА.

Фото з конверта

Замело...

Фото Павла ЮРЧУКА.
Київ.

А я роблю так

Стали у пригоді старі газети

Ви хочете настелити на підлогу лінолеум, але вас засмучує, що він може потріскатися на стиках дощок? Цього можна уникнути, якщо зробити так: старі газети дрібно порвіть і, заливши їх гарячою водою, залиште на ніч. Наступного дня злийте воду, а масу, що утворилася, відіжміть якомога сильніше. Тепер приготуйте рідкий клейстер, додавши до нього легенький водяний розчин столярного клею. Приготовлений клей невеликими порціями вливайте в паперову масу і перемішуйте, доки не утвориться маса, за консистенцією схожа на віконну замазку. Цією замазкою акуратно заповніть щілини. Тепер вона має добре висохнути і, будьте певні, не розмокне навіть коли ви митимете підлогу.

Михайло БУЗІКЕВИЧ.
Львів.

Народний календар

Який перший день грудня — така й зима

28 ЛИСТОПАДА — Пилипівський піст, Пилипівка. Якщо в цей день лежить сніг, то долежить до повені. Яка ніч у Пилипівку, такий день у Петрівку.

4 ГРУДНЯ — Введення, або Видення, третя Пречиста. Вважають, що в цей день Бог відпускає праведні душі подивитися на своє тіло, а тому і свято називають Виденням. На третю Пречисту ніхто не перевідує сусідів, особливо боялися жіночих навідин, бо «обов'язково принесуть нещастя». Як буде на Введення у сліду вода, то на Юрія — трава.

Прикмети грудня:

✔ Грудень холодний, сніжний та з вітрами — на врожай.
✔ Грім узимку — на сильні вітри і сніг.
✔ Якщо взимку ранкова зоря швидко гасне — на холодну погоду, а коли вечірня раптово згорає — на відлигу.
✔ Туманне коло навколо сонця — на хуртовину, якщо стовпи біля нього — чекай морозної погоди.
✔ Якщо мовчать кімнатні птахи — буде метелиця.

Усміхніться!

Правда

— Це правда, що твій Грицько лікувався в Черкасах від алкоголізму і тепер не п'є горілки?
— Правда.
— Правда, що вже не п'є?
— Що лікувався.

Надіслав Іван АСАУЛЕНКО.

Капустинці
Яготинського району
Київської області.

На здоров'я

Рецепти від Леоніда Павленка

(Інтерв'ю травознавця див. у «ГУ» від 26.09.98 р. Попередні рецепти — в суботніх номерах.)

Суміш № 7 (внутрішнє), г

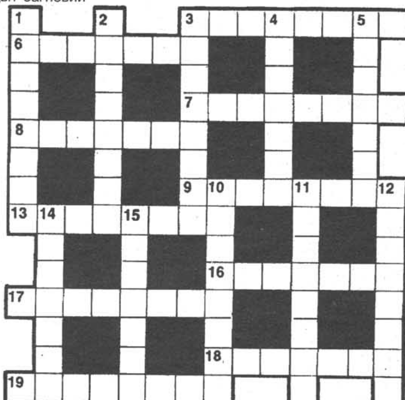
1. Горіх волоський (листя) 60
2. Горицвіт весняний (трава) 40
3. Первоцвіт весняний (трава) 40
4. Омела (листя) 40
5. Сухоцвіт багновий (трава) 40
6. Глід колючий (квіти) 40
7. Цмин пісковий (квіти) 40
8. Хвощ польовий (пагони) 40
9. Рута запашна (трава) 20
10. Валеріана (корінь) 20
11. Алтея лікарська (квіти) 20
12. Верес (трава) 20
13. Чебрець (трава) 20
14. Парило (трава) 20

Ця суміш лікує склерозахворювання. Готувати приймати, як і суміш № 1.

КРОСВОРД

По горизонталі: 3. Прилад для обліку витрат газу. 6. Рідина, якою наливається пшеничне зерно. 7. Жартун, насмішник. 8. Чечня. 9. Відомий міжнародний авантюрист. 13. Система використання попутного автотранспорту. 16. Поет-футурист. 17. Сіль вугільної кислоти. 18. Художник із Глухова, перший директор Петербурзької Академії мистецтв. 19. Обряд в Україні, коли дівчина і хлопець оголошуються нареченими.

По вертикалі: 1. Відомий у недавньому вокальний ансамбль. 2. Видатний кінорежисер, письменник, художник. 3. Поміщик, знайомий Т. Шевченка. 4. Міні-держава в Європі. 5. Відомий хокейний тренер. 10. Шляхетський рід з Полтавщини, який дав Україні гетьмана. 11. Рослина-комахоїд. 12. Повітряний «вокзал». 14. Біблійний персонаж, звільнений від розп'яття. 15. Ректор Київської братської школи, автор відомих віршів на похорон гетьмана Петра Сагайдачного.

Відповіді до кросворда, надрукованого 21 листопада

По горизонталі: 1. Ворожба. 4. Ідальго. 9. Паламаренко. 11. Спок. 12. Адан. 13. Корсіка. 15. Аорта. 16. Стоїк. 17. Обри. 18. Унти. 21. Ганді. 22. Ікона. 23. Нафтуся. 27. Скит. 29. Іква. 30. Керкітініда. 31. Рейтари. 32. Маслина.

По вертикалі: 1. Всеслав. 2. Опак. 3. Благо. 5. Дрейк. 6. Лука. 7. Оріноко. 8. Сакс. 9. Погребенник. 10. Одностволка. 13. Канигін. 14. Астурія. 19. Агасфер. 20. «Рамаяна». 24. Анкер. 25. Титр. 26. Сенжа. 28. Тест. 29. Ідол.

Редактор номера С. ПИСАРЕНКО.
А. ГОРЛОВ (перший заступник головного редактора).
Редколегія: О. БІЛИК, Л. БРОВЧЕНКО, А. ГОРЛОВ, В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, С. ПРАВДЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 192642.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311229.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами —441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com